

ДОРОГА

КВІТЕНЬ

Р. VI.

В країнах упорядкованих мислей

Одноставний звук, одноманітний рух присипляють свідомість. Оце їдемо залізницею. Уява попадає в стан дрімоти, а прокидається тільки на зупинках, коли шум поїзду та скрип коліс утихає і сам рух холоне. Наша свідомість тримається зміною вражень і переживань. Вона загострюється, коли ті зміни стають раптові, несподівані. Контрасти, протиставлення найглибше вриваються в пам'ять. До смерти носимо в душі спогади особливо щасливих і особливо сумних подій. Вони неначе ясні чи понурі острови, що виступають на плесі сірої й мутної ріки життя.

Так дрімали ми, колихані рівномірним рухом поїзду. Тільки у тих двох, хлопця і дівчини, що сиділи напроти себе в нашій переділці, долоня в долоні водно світилися очі й уста розцвітали усмішками. Для них, самозадивлених, самозаслуханих, самозабутих, не було зупинок ні руху. Вони їхали в свою казку про щастя. І в другім кінці — у нашім возі — не дрімала людина. То була молода жінка в чорнім серпанку. Вона певно втратила когось із найближчих. Сьогодні, в час війни, смерть — таке звичайне явище. Та коли вона переступить наші пороги, настає у нас темне, понуре свято, а все ж таки свято. Ми вириваємось із буднів, із звичної життєвої колії. Наша уява і мисль, приспані одноманітною роботою, прокидаються. Розпалені й биті контрастом, вони питають: звідкіля все те; яка причина всьому тому; яке значення має оте щастя і те горе, що на нас спадають; яка ціль життя, перетканого червоними і чорними нитками, радістю і смутком?

МІЖ МАРНІСТЮ І ДАЛЕЧІННЮ

Ось основні питання світогляду. Вони народжуються майже в кожній душі, розораній глибоким переживанням. Вони з'являються на раптових закрутах життя. Але люди скоро забувають, не пробуваючи навіть дати відповідь. Нові буденні клопоти, життєві печалі заглушують ті питання. Тільки дехто віддає серце і мислі на те, щоб з'ясувати собі і іншим причини й цілі буття. Вони роблять це за себе і за всіх. Люди, що не мають духової сили чи часу відповісти собі самим на питання, які печуть їх душу, переймають готові відповіді. Вони — знають про це чи не знають — ростуть і дозрівають у підсонні якихсь світоглядів.

Так оце ми родимось і розвиваємось у світлі християнських поглядів на світ, і після мандрів та блукань молодости, після неодних сумнівів і відречень, повертаємось під вечір життя до того світогляду, мов до рідного дому. Яку ж відповідь дає той світогляд на наші питання? Він навчає дивитися на життєві суперечності, на радощі і страждання, з деякою погордою. Вони, як і саме життя не мають самі про себе цінності. Це речі маловажні, минуці. Але одночасно християнство вчить і не легковажити собі життя. Це трудний іспит людської душі, іспит зрілості прийняти після смерті вічне благословення або вічне прокляття. Таким чином, християнський світогляд в оцінці життя песимістичний і оптимістичний одночасно. Песимістичний, бо в ньому наші переживання, найболючіші і найрозкішніші, — це марність марнот. Але й оптимістичний, бо ті переживання — це великий досвід, що від нього залежить вічність.

У СВІТІ ТЕМНОЇ СИЛИ

Можуть бути чисто песимістичні, понурі світогляди, як напр. світогляд німецького мислителя Шопенгауера. Для нього первоосновою всього буття є воля, сліпа, нерозумна воля, що пружиться від жаги жити, проявляється. І так усе те, що бачимо навкруги себе, наш світ із тваринами і нами самими, — це різні вияви тієї однієї праволі. Навіть людський розум — це її породження і знаряддя. Але сама, в своїй основі, та воля сліпа, нерозумна. Вона створює щораз нові форми буття і нищить їх одночасно. Коли ж тепер подумаємо, як то в першій світовій війні, і нині знову, шляхетні народи світу винищують себе взаємно, не одному може здаватися: ачей понурі мислі Шопенгауера мають хоч деяке оправдання. — Від тієї праволі немає втечі, бо вона є основою всього. Є тільки один рятунок. Людина може стати осторонь життєвих базарів, того склубища волі до життя. Вона може зайняти достойнішу — на гадку Шопенгауера — поставу глядача. Таку поставу здобуває мистець у своїм творі, головно ж музика, що найкраще віддає хвилювання, натугу й розрядження праволі. Таку поставу займає мислитель. Та найвищий щабель досконалости осягає святий, що перемагає в собі

волю до життя. Християнські мученики, індуські святці — живі приклади такої найтруднішої перемоги.

ВЧИТЕЛІ ЩАСТЯ

Є й ясні, життєрадісні світогляди. Прикладом таких жуть бути деякі мислі грецької мудрости. Аристип із рени каже: хочемо чи ні, шукаємо того, що приємне, каємо від того, що робить нам прикрість, завдає біль, чить, — міркує він далі — те, що приємне, те й цінне нас, те добре. Неприємне — це зло; а ні сяке ні таке байдуже. Чим більша, інтенсивніша приємність, — тим щя, тим цінніша вона, тим більше вона добро. Хай це бов, хай радість удачі — все те п'янить нас розкішшю скарби життя. — Є щось молодечо-поранкове в таких ках. Але життєвий досвід незабаром наведе хмар на голубе небо. Незабаром прихильники такого світогляду зуміють, що без тями віддатися приємностям — це значить підкосити саму спроможність відчувати радість. Тому радитимуть зберігати міру. Далі вони переконаються, що щастя і розкоші бувають зрадливі і кажуть окупити стражданнями. Тож навчатимуть ті вчителі щастя дивитися не так на силу розкоші, як на тривалість. Збирайте — тимуть — скарби щастя задля старости. Не так змислові духові радості не зраджуть вас ніколи. Є вже щось із чірного сумерку в тій науці Епікура; в ній чуємо теплий гіт, що пестить срібне волосся досвідченої людини.

СВІТОГЛЯД І ХАРАКТЕР

Можна різно ставитися до таких світоглядів. Можна лити одні, не погоджуватися з іншими, а то й зовсім не дати їх. А все ж одне ясне: людина, що всією душею прийняла якийсь окреслений світогляд за свій, та людина якась інакша в порівнянні з іншими людьми. Вона має в якийсь порядок мислей. Вона носить у душі міру цінностей. Такої людини вже не заскакують легко життєві події. Вона зразу відгадує їх ціну і знає їх місце в житті й у світі. Світогляд — це той порядок ідей, порядок мислей, — це не сучасне, розумно господарене місто, та незнана столиця, то ми пустилися її вулицями розглядатися і пізнавати.

А мусимо пам'ятати, що в живій душі мислі не ходять кожна самотою. Вони в'яжуться з собою, але також з почуттями, з бажаннями, з поривами волі, тобто джерелом діл, чинів. Тож порядок мислей стає доброю підвалиною розумного порядку людських дій, для достойної постави людини супроти побудів і покус. Порядок ідей — мислей, це був світогляд. Порядок дій і послідовність постави проти своїх власних хотінь і супроти світу — це те, що ми чаємо словом характер.

Ясний, суцільний світогляд і сильний, послідовний характер — такі основні прикмети повноцінної людської особистости. Вони — як бачили ми — в'яжуться одне з одним, магаючи себе взаємно.

СПОЧИНОК НА ПЕРЕХРЕСТІ

Так роздумуючи й розмовляючи, дійшли ми до того, де збігаються головні дороги нашої столиці, дорога й дорога практики. Бо світогляд — це, як вказує сама практика, зоглядання світу і життя, це по-грецьки: — теорія. Характер — це той внутрішній порядок душі, що проявляється в діях, це по-грецьки: в практиці. Тут, серед майдану, на перехресті тих двох доріг, скінчимо нашу нинішню мандрівку. Немо на лавці в тіні дерев і вдивлятимемось у статуї святих, що перед нами, серед рівного зеленого морозу каних квіток.

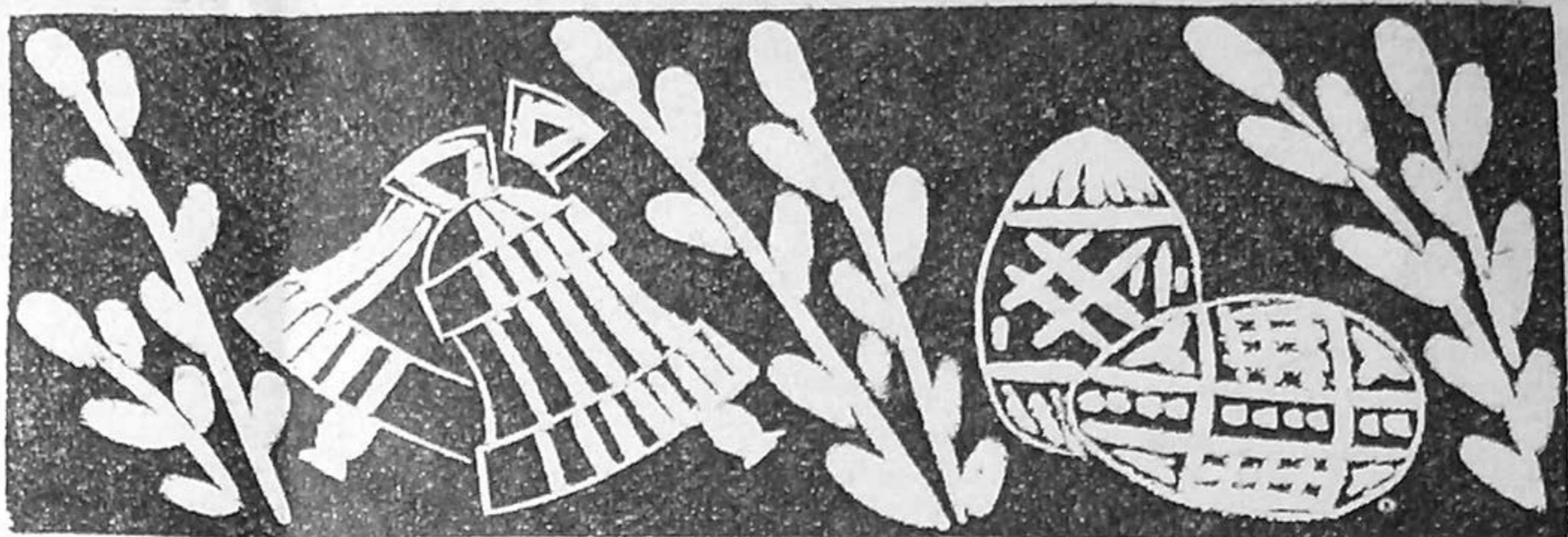
Та людина — це знак, символ такого сплетення світогляду і характеру. Яка погода в її рисах, хоча глибоко розни обличчя свідчать про схвильовані ріки неспокою мислей і переживань, що тепер уже переборені й осятані. Це справді свобідний дух і справді сильна людина, що в собі має спокій.

Спочиваючи, вчуватимемось у зачаровану в камені душу. І коли почуємо в собі щось немов тугу стати подібним до тієї людини, знаймо: — це голос Ероса, що йому мислячі склали у нашій мандрівці привітальний поклін. Це покликання упорядкувати наші молоді й свіжі, неначе на веснянім вітрі в безладді розкинуті, квітки-мислі в один суцільний світогляд.

М. Іванейко

РИСТОС

ВОСКРЕС!

САМОХВАЛЕНКО

ВОСКРЕСЕННЯ

Великий день, велике свято,
Лунають дзвони із небес, —
Борець, на смерть розп'ятий катом,
Із гробу з усміхом воскрес!

Нечуване, незнане, — хто ж це?
З яких земель? З яких орбіт?
О, Небосяжний Переможче,
Яким мечем скорив Ти світ?

Ти впертість духа — на тривогу —
На рабство ніс в душі своїй,
В однім лиш бачив перемогу:
В любові сильній і святій!

Грім... Перший грім після довгої, білої тиші...

Стара церквця задрижала. Зловила блискавку похилим
хрестом і післала в землю. І земля задрижала... Від бурі, від
грому. Зойкнула тугою, закричала хотінням.

Котилися хмари, кидали громами, росили землю. А чорним
хмарам і бурі назустріч післала земля першу квітку.

То йде весна.

Дзвін... Перший дзвін після днів смутку...

Стара дзвіниця дрижить зворушена. Посилає світу радіс-
ний гомін. Далеко, понад ліси, поля; глибоко в людські серця...

То йде Воскресення...

Залісний

Квітнева ватра

Цим разом непотрібно відскочили наліво від шляху; ку-
ра не піднялася. З-тонівка забурчала невдоволено і зупи-
лась.

— Товариші, а на Янов куди, не знаєте?

Чудною видалась українська мова в устах червоноармій-
ця. Хвилину ніхто не відказував. Вояк вийшов на ступінь,
і ще кроків з два у напрямі до мандрівників і зупинивсь.

Ім теж підступили.
На передній шибці розліплені, від сонця та консервації
пожовклі, Климентій Єфремович та Сергій Костянтинович
відклеїлись. На загнутому бережку першого щось дріб-
неньким позаписувано. Сама шибка в куті трісла. В від-
критім правім вікні чудернацькі кутасики хитались рядочком
в один то в другий бік, зачіпаючи вряди-годи об дуло
тавленої в кутку рушніці. А біля місця, де сидів перед-
ній вояк, буханець надрізаного білого хліба та суше-
льця на розпростертій „Комуністі“.

Молодому, добре таки припорошеному, воякові помітно
стало, як так мовчки розглядали його „Зис“-а; по-
чав на п'яті, зашарівся та, видима річ, хотів увійти назад
у зовсім правильно прибрану машину.

— До Янова? — обізвався Юрко — а їдьте так прямо,
я поверну... гм, сам не знаю, як сказати, хоч нераз
бував, а й тепер оце туди йдемо..., — вирвалось. Со-
но стало та по-дурному. Адже його товариші своїм „пар-
ентарем“ вибрали, що ніби ніколи язика не забуває в ро-
а тут пописався, чим знав!

— А хто ви такі? Здалеку будете, чи, може, тутешні? —
олоді цікаві очі з-під чорних густих брів несміло, про-
великим заінтересуванням гляділи на зелені наплечники,
отири молодечі постаті в коротких до колін, зелених
ятах, підпоясаних військовими поясами, що чітко видзво-
ли кожний крок набитими цвяхами та підковами на здо-
х черевиках. І усміхнувся незначно, догадливо. І немов
чуваючи якусь невисказану думку, додав: Чи, може, так
— Ще раз глянув на мускулісті ноги і, неначе жаліючи,
яким гарним черевикам так зовсім попросту йти, по-
ніні додав: — А як вам в Янов надо, так садіться; що
те ноги оббивати!

Пропозиція заскочила хлопців; але вони не звикли довго
роздумувати. Три видряпались на поміст, а Юркові довелося
засісти біля червоноармійця. Машина засичала, забурчала
і після кількох невдалих спроб — рушила.

З обох відчинених вікон бадьорим потоком лилося за-
пашною живицею повітря і під подув його „29 апреля 1940 г.“
тихо лопотіло, мов метелик, що тендітними крильцями б'ється
об шибку вікна, не вмюючи відістатись на світ.

Авто раз-у-раз підскакувало на вибоїнах і тоді сусід-шо-
фер поглядав на Юрка, мовляв: вибачай, але тут і „ваше“
шосе завинило, не лише „наша“ машина. Юрко відчував, що
треба б почати говорити.

Несподіване „Як я їхав з Дебрецена додому...“ стало
в пригоді. Вперше, мабуть, помінялися ролями; товариші ря-
тували ситуацію — Юркові. Вояк почав прислухуватись, усміх-
нувся, а Юрко й собі під носом заспівав: „Зайшла мені чорна
кура дорогу“. Тут і вояк почав підтягати несміло незнану
пісню; скоро, одначе, схопив мелодію, Юрко підказав слова
дальшої строфи і вже співали вп'ятьох.

Пісня скоро урвалася. Юрко почав оповідати про лемків.
Тоді розмова зійшла на інші окраїни і вояк з гордістю роз-
казав, що він — з Підкавказзя. Хотів Юркові заспівати якусь
кубанську пісню, та не міг пригадати собі. Гучне „Чорти ми
лісові“ примусило його урвати — слухати. Але вроджена
живучість не дозволяла довго прислухуватись. Розмова зав'я-
залася знову. З Кубані річ перейшла на Запсріжжя, на та-
мошніх гордих мешканців, на красу Дніпра та Чорного моря.
Без „наш“ і „ваш“, а „як у вас“, „бо в нас“, такого характер-
ного для всіх проведених у той час між „наддніпрянцями“
і „західниками“ розмов. Ця розмова бура жива і спонтан-
на, як буйна молодість, одна для всіх українців. Юрко роз-
казував щось про прогулянку на Сивулю, він — про їзду
човнами по тихім плесі Кубані, про чорні, замріяні очі та-
мошніх дівчат та про палкі вдачі хлопців.

Але авто почало знечев'я чомусь тяжче сопіти і зупини-
лось. Шофер забув серед розмови переключити швидкість
на великій янівській горі. Товариші позіскакували, думаючи,
що це Юрко попросив зупинити.

Подякували, по-козацьки, щиро потрясли собі руки, —
і машина поїхала далі. Через хвилину потонула за горою.

Стало тихо так, що, здавалось, чути було, як частинки
пороху на шляху закуреним сідають. Дивно. Тепер треба
було б щойно десь поза присілки міста вибиратись, а тут —
вже майже на місці.

Думати довше про це не було коли, а може й не було охоти. Стефко вийняв з закоченої до колін панчохи вирізок „спеціалки“, покрутив ним трохи, через хвилину розглянувся (певно, шукав місця, де вони) і без слова вказав рукою — на ліс.

Все зроблено. Останні пучки пізні-івасики потріскали, пуп'яшки — цвітками заблисли; під пнем повагом слимак кінчив обідець — зелений листок. Невтомні мурашки вешталіся з сухими шпильками, щоб десь там розрушене весняними водами муравлище справити. Божий співак у кущах ліщини декілька разів відізався. Голос випробовував; ось-ось, як тільки сонічко десь на обрію засяє, почне генеральну репетицію. Бо через два дні — травень.

І в хлопців також усе готове. Місце підшукали, хмизу — наготовили; околицю перешукали. Не було нікого; навіть сліду не зустріли, щоб з того часу, як сніг розтанув, хоч раз людська нога тут ступила. Метрів кількадесят звідсіль розлогою підковою врізувалась у ліс поляна, замкнена річкою; там комиші — знов ліс. А з протилежного боку, кілометрів з півтора — дорога. Широка вкрита піском дорога, з ледве помітними накарбуваннями від гусениць танків; дощі та вітер дбайливо затерли сліди. Там, за невеличким насипаним горбком, на вершці якого вбитий кам'яний стовп-границя лісу, лежав десь замаскований Юрко, вартував і ще раз передумував.

Кока також уже досить довго не було; пішов на південний захід під умовлений куб зрубаного дерева. Властиво, ніхто добре не знав, де це. Коко теж! Через те ті два, що залишились на місці, трохи тривожились; а що, як не знайде — тоді все пропало. Або, якби так у руки комусь попався... Але у голос ніхто з них про це не згадував ні словечком. Соромно за такі думки. Адже скільки раз подібні вправи робили в лісі! Та все таки навіть холодний, зрівноважений Степан вряди-годи поглядав на годинник. Тоді Генік питає: „а котра?“ — „Пів до шостої“ — відповідає аж надто спокійно Степан і знов брався до церованої, роздертої на якомусь корчі, панчохи. Генік не втерпів, встав і подався тихо на край лісу.

Сонце сповзло вже з полянки, річки та комишів і тепер вже тільки верхки протилежних сосон фарбувало у трохи рудаву відтінь. Над поляною стояв спокій.

Враз у лівім загибі краю лісу щось немов мигнуло. Генік добре не бачив, глядів прямо на річку, але щось там було! Пришухнув у кущах і ждав. За вухом капосна комашка саме тепер почала дуже лоскотати; боявся, все таки, рушитись, щоб не зрадитися.

Ледве чутний шелест ставав усе ближчий і ближчий. А може це тільки так здається? І хто ж це міг би так тихо підкрадатись? Враз стало все ясне: це мусів бути хтось із тих, що мають ще сюди прийти. Значить, знайшли сліди і без Кока їх знайшли. Вже хотів повертатись та відповзти до Стефка і, щоб уникнути неминучого скандалу, — зробити засідку, але в останній хвилині побачив у віддалі 8—10 метрів збоку спину в зеленій блюзці. Отже, не помилився! Але, може, це тільки розвідник „ворога“? Тоді б „убити його і хай надаремно там ті чекають вістей“. Так, так! Адже нікого більше напевно не було. Почав обдумувати, як наскочити, коли раптом побачив, що інтруз висувається обережно з куща в напрямі річки — на поляну. Щойно тепер Генік завважив мале квадратне дзеркальце, що самітньо лежало на траві кільканадцять кроків перед невідомим. Рішення: допустити до виповзу на поляну приблизно на половину відстані, тоді самому вискочити, а бігу схопити дзеркальце і пуститись за ним... за Штифтом (тепер саме пізнав). Все це не легко буде, але так тільки можна уникнути скандалу. Гаятись було ніколи. А це невідмінно Кокова заслуга, — блиснула ще думка, — бо ж з усіх — тільки він один міг мати дзеркальце! Знов паничками прозвуть!

Тепер! Вискочив і — бігом до дзеркальця. Але і Штифт не з тих, не пустився втікати, лише просто і собі туди. Все мабуть пропало; та, на щастя, перед ним був мокляк. Такий невеличкий собі моклячок. Але го, го! В пригоді став. Юрко таки схопив дзеркальце і пустився за ним. Перегородив відворот до лісу, і завдяки згаданим моклякам — вже тільки кілька кроків ділило їх. „Здавайся, братіку!“ — гукнув тріюмфально Юрко. Але Штифтові не до цього; раптом повернувся і, поки Юрко зрозумів його заміри, кинувся щупаком йому під ноги. Обидва впали і почали качатись по... — мокляку. Плечі в Юрка стали моментально мокріснічкі, але головне, що це „гонорова“ справа! Все інше — дурниця. Борикались ще довгий час, вкінці і Юркові вдалось „на лопатки“ покласти Штифта. Порахував до десяти — і випадок зліквідовано. Мокрі, з розкудовченим волоссям та з червоними, радісними, засмагованими обличчями рушили до Степана.

Там уже Коко своїм привів. „СКОБ“ — „СКОБ“ — талися і засіли до підвечірку. Обов'язкова в таких випадках „комуна“ панувала і тут. З усіх запасів частину відклали пізніше, другу поділили на 16 рівних порцій, і кожний черзі підходив та брав свою. А сміху з „обтеліпаних“ Мусіли перше піти обмитись.

Опісля все пішло справно і швидко, як швидко сонячні промені сонця десь уже зникали. Чотирьох розісланих стійки. На поляні в найдальшій заглибленні лісу устали з хмизу невелику ватру. Потім у деякій віддалі від місця півкроком накладали фої для сидження.

Тепер усе було готове і хлопці повернулися в ліс і почали собі щось шепотом оповідати. Притишені сміхи об кущ заглушували.

Рівно в восьмій годині наказ Степана: „струнко“ — зірвались. Вибіг на середину поляни і: — „в лаві зб... І знову: „обернись“ — всі стали лицем до ватри. „Спочинь. Вирівняли. „Струнко! Відкриваю урочисту ватру“. Тоді Борис і Богдан приступили. Зголосились „розпалити ватру“. Відійшли.

Заблисли сірники, запалахкотів сухий хмиз; з'явилось лум'я.

Наказ: — „Гей у лузі“.

— „Гей у лузі червона калина похилилася...“

Відбилось відгомоном об ліс... Довгі, довгі роки вали.

„Спочинь“. — Борис вернувся на місце, а Богдан — „Підкову“...

А там усі мовчки засіли на приготіваній фої і тільки докидав хмизу. Полум'я заблисло ясніше і не голосно, мов тло до тихих візій, заспівали:

„По морю, по морю, по плинних валах
Пливем на щоглистих, щоглистих зміях,
За нами, за нами буйний вітер віє,
Грізна, грізна Валькірія“...

Ставало темно, і тим виразніше виступила стіна лісу тихла пісня. В кривавім світлі ватри з'являлися щораз постаті, нові козацькі байдаки... Ставали все ближчими і ближчими. Манили, кликали... — Юрко скінчив своє слово. І тільки тріскіт ватри прорізував вечір, ніч...

Ватра поволі вигасала. На знак Степана кожний брав свою ва взяв по жевріючій, амарантовій вуглику у руки пекло, перекидаючи з одної в другу, побігли всі над і кинули їх у воду. Зашипіло. Тоді, знову на німім Степана, побралися за руки і мовчки так стояли, чекаючи аж погасне ватра. Неначе струм проходив. Були зім'яні назавжди в одне. З-за верхків сосон на їхні поважні сукні чия обережно заглядав місяць. Дивувався.

Короткий наказ Степана: — „Струнко! Гимн закарпатських пластунів“.

— „Гей пластуни, гей юнаки,
Ми діти сонця і весни,
Ми діти матері природи,
До нас шумить зелений бір“...

Широко серед ночі рознеслося відгомоном: і своєю Тоді: „Урочиста ватра — закрита. Розхід“.

Хлопці мовчки поусували сліди, місце, де була ватра, заклали назад дерниною, що лежала збоку. Степан стійки.

Ще хвилину приготувань (спаковано в наплечний мішок майно); два розвідники попереду, а далі й цілий загін зник у лісі, мов духи.

Мов духи, безшелесно, вийшли на поле. Пробігли нижчими смугами терену: підійшли під горбок. Ждуть, чекається один розвідник: — дорога вільна. Веде. Тихо підійдуть на горбок, з якого видно безмежну срібlistу річку, що, здавалось, в безконечність перед ними розлягалась великих хвилях купається козацьке сонічко, або білий сучасному — пластові.

Ще сім хвилин — північ; водянники вийдуть на світло ляти.

З'явилися: зліва на обрії ген-ген, над водою зашуміло світло. Потім друге направо.

Тоді й Степан запалив свого смолоскипа. Яскравим плахотіла живиця і мерехливим сяйвом освітила обличчя водянників.

Рівночасно всі, мов за наказом, тричі блиснули вим полум'ям вгору і вогняними зміями полетіли в плесо. Ще раз блиснули — і зникли.

Тепер вже треба дуже обережно порушуватися, покласти на розвідників „ворога“.

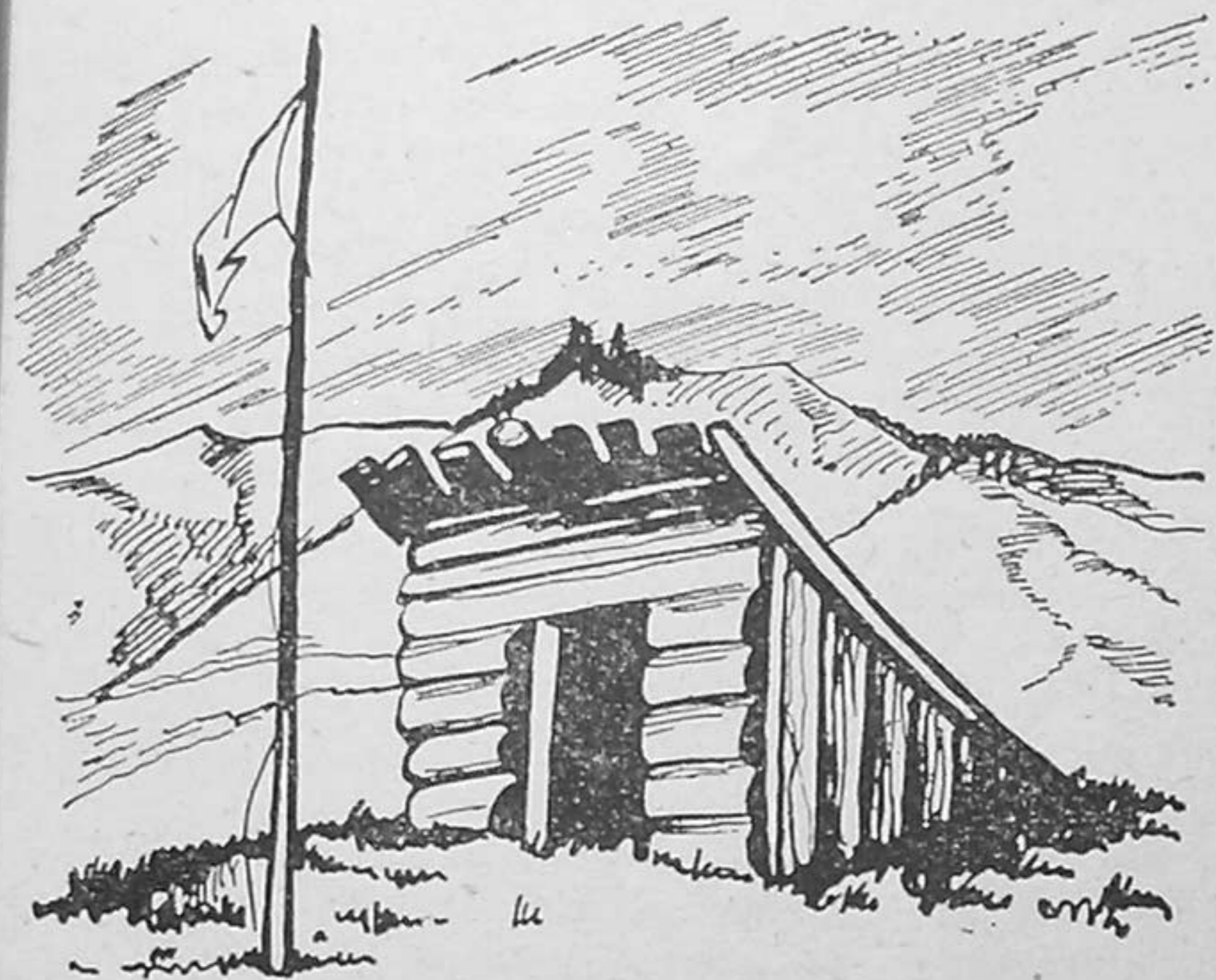
Розпочалася Велика Вправа.

ВАСИЛИК

У нашого вчителя В., до якого ми інколи заходили на щирню розмову, ми оглядали його гарну збірку відзнак. Слова вичаровували з тих маленьких, простих кусків емалю, часом прикрашеного емаллю, цілі сторінки історії, яку, часом в них символи змагань, досягнень. Від простих закувала в них символи змагань, досягнень. Від простих левиків, через відзнаки з часів Великого Зриву, по лелійку чи веселу головку „Лісового Чорта“.

Під цим доволі несподіваним враженням ми мовчали хвилину. Аж мовчанку перервав Роман. Крізь вікно тихо вкрався сутінок у кімнату. І тихо снував спогад про свою відзнаку...

В мене була колись така ж відзнака, як оця тут: на золотій червоній емалі, на ній архістратиг Михаїл з мечем; на щиті в нього золотий лев, над головою трищитом; на щиті в нього золотий лев, над головою трищитом; на щиті в нього золотий лев, над головою трищитом. Колись ця відзнака була моїм найбільшим скарбом, найціннішою річчю в моєму юнацькому майні... Був сімнадцятирічним, молоденьким, шестилітнім юнаком. Мій батько їздив з Відня в Україну до своїх частин у поле, на день поїзду їздив у Львові і гостював дома. Потім на прощання давав мені відзнаку, що її привіз з Відня. Говорив про символи, про те, що тільки гідна людина може носити на ній, ... про те, що тільки гідна людина може носити

серці й на грудях... І я вперше почував себе зрілим чоловіком, коли пообіцяв йому бути завжди — завжди гідним носити відзнаку.

Тоді востаннє ми бачились. Знаєте... чотирикутник смертної казни. Залишилася мені відзнака та обітниця, що її я дав йому.

Минуло з дванадцять літ. З відзнакою я не розставався. Вона була її носити назверх. Тільки як мандрував я на чужбину, була вона в мене на пластовій сорочці. Так і на мандрівці одного гарячого літа. Я ходив самотньо по тих місцях, що найдикиші, а по-моєму й найкращі з наших Карпат. Це той закуток, що між Попадею та хребтом Аршиць. Довго був уже довгий шлях з Ворохти через Хом'як, Горган, Довбушанку, Сивулю. Вже й ніколи мені було не так, як тепер, наче без пляну, перебігав зверху на верх, просячи жерепом, підходив ведмедя за слідом, сміявся до слідував за хижими дикими котами. Попада, Парен, Профа, Мшана, Шиваня, Укерня — маловідомі, а такі сильні своєю стихійною первісністю — держали мене в руках. Аж вкінці перескочив я через Ілемський Горган на хребет Аршині і мав намір зійти потоком Кам'янцем до долини й на Сокіл. Але я забув про час... розмовляв з вітром, пив сонце, так що захопила мене ще ніч на чужині. Довелось ночувати на краю старого вітролому. Дружня я встав раніше, як сонце, і густим лісом став схопити на сідло, що з нього вискакує Кам'янець. Холодно й болю було, аж інколи зуби в мене цокотіли. Я кинувся бігти, де поміж останніми смереками сміялася сонцем на полонина. Та раптом я застиг на місці: з полонини вилетів спів.. „ні слава, ні во-о-ля..“ — співав самотній, дитячий, трохи ламаний голос. Дзвінки худоби низько над деревами звуками були за акомпаніємент. Я скочив з сідла і знову став здивований: На полонині стояла самотня жінка, така з одним похилим дахом, перед нею невеликий масшт, а малий, може семилітній пастушок підтягав на мотузком прапор. Він і співав. Біля машту стояла на колінах дівчина, старша від хлопця, очевидячки — молилася. Я відрухово став „на струнко“, глядів, як лопотів пра-

пор на ранньому вітрі, як гралась до сонця жовта й блакитна барва. Образок такий свій, із Сокола, Брустур, Ісакова... Тільки там довгі лави пластунів і спів, що стрясає повітрям... А проте отой слабкий, фальшивий голосок звучав мені могутнім хором; маленький машт сягав ген у синяву неба, а прапор лопотів високо понад сонцем, понад цілим світом. Я не міг відірвати зору.

Та малий пастух швидко закінчив гимн, почепив кінець мотузка на машті, вхопив патик і погнав у дебри за биками. Дівчина встала і роздмухувала ватру.

Поки пастушок привів до ладу свою череду, що розбрилася задалеко, я вже сидів при ватрі і слухав слів його сестри.

...Василик живе з убогими батьками напроти Сокола за Лімницею. Але на Соколі він — відколи табори — постійний гість; (може то й його ми так часто мусіли лягти, коли він, задивившись на пластунів, забував про корови, що входили нам на площу!). Коли ранком прапор ішов угору — він стояв у кущах і разом з пластунами співав гимн, віддавав честь... Цілу останню зиму він мучив батьків, щоб купили йому полотна на прапор. Казав, що буде менше їсти, щоб тільки заощадити. Цього літа мали вони вперше йти на полонину. Батько, що зимою заробив дещо в лісі, купив своєму одинакові в Перегінську матерію, вона — сестра пошла прапор. І ось Василик увів на полонині таборовий лад. Поставили машт і щоденно вранці піднімають прапор...

Прибіг Василик. Як сміялись йому очі до мого однострою! А вже на відзнаці — так просто зависли. Я поснідав з ними і вирішив ще один день залишитись на полонині.

Забув Василик про свої бики, забув про їжу в роті, слухаючи мене, випитуючись. Я провів багато гутірок з новиками; але ніколи ще так легко й щиро не говорилось мені, як тоді до одного слухача — пастушка Василика на Горганській полонині. Я сам уставав, бігав по дебрах за биками, носив галуззя до ватри, рубав, помагав Васииковій сестрі варити кулешу. Василик — забув про світ... І все зором ловив мою відзнаку.

Увечорі ми обидва співали, коли прапор сходив униз; дівчина тихо молилась біля нас.

Пізно в ніч я розказував про символи на відзнаці: про те, що вони цінніші над життя, що тільки гідний має право назвати їх своїми й носити в серці. Над верхів'ям стояла велика тиша; тільки інколи калатнув глухо дзвінок із загороди або з ватри тихим тріском стрілив жмут іскор угору. Мої слова губились у шепоті. Блідли зорі...

Вранці ми знову разом підняли прапор, поснідали і я став збиратись у дорогу. Ніколи було довше залишатись.

Коли ми прощались, я майже відрухом відіпняв свою відзнаку і почепив мій скарб на чорну від дьогтю, тверду сорочку Василика. Ніколи вже не довелось мені побачити на обличчі людини більше щастя. Хотів поцілувати мене в руку.

Як сходив я на джерела Кам'янця і востаннє оглянувся, Василик дивився мені услід, а потім усією силою молоденьких грудей гукнув тричі понад гори: сильно, красно, обережно, бистро!

Володимирко

Аркадій Любченко

Аркадій Любченко у Львові; це добра нагода до того, щоб наших читачів познайомити з цим цікавим письменником, цікавим не тільки своєю творчістю, але й своєю постановою до большевицької влади, докладніше, тим, що йому, чи не єдиному з нечисленних співучасників і близьких приятелів М. Хвильового, вдалось пережити страшну хвилю репресій і не втратити гідності українського письменника.

Аркадій Любченко — новеліст, один з найкращих продовжників цього жанру, що в нашій літературі має свої світлі традиції. Написав він не надто багато, яких три томи оповідань. *Non multa, sed multum* — оце відома сентенція, якою треба оцінювати письменників типу Любченка.

Він дебютував у літературі в 1918 р., вісімнадцятилітнім юнаком; перша його збірка новель „Буремна путь“ появилася в 1923 р.; з цього часу він вперто працював, випускаючи дедалі кращі твори. Аж 1933 р., рік смерті Хвильового і розгрому української культури, припинив творчий розгін письменника. У гордому мовчанні пробув він до пам'ятного 22 червня, коли залізо цілої Європи почало знищення сов'єтської тюрми народів.

Найкраща книга Любченка — це збірка „Вона“ з 1929 р., за яку його довго били і примушували „каятись“. В ній, поруч інших оповідань і повістей, вміщений твір „Вертеп“, прозова поема незвичайної краси і сили, величний гимн віри у свій народ і його майбутнє. У центрі цього твору — Жінка (з великої літери), Україна. Тут є цілі сторінки про молодь. Ось один фрагмент: „Наша молодь, напоєна південним сонцем, насичена південною свіжиною і завзяттям, молодь, що ніколи не схилилась голови, що ступає вперед, дивиться сміливо, — вона кріпка, як сама земля“. Любченко вірить, що саме молодь „готова завжди на смерть, щоб тільки відстояти життя“, тому, кінчаючи свою поему, він пише для молоді уступ, що звучить як патхненний маніфест:

„Хай живе все, що ненавидить морок і любить силу, все що не знає спокою й зневіри, бо довкола багато ще в нас цілини й багато — багато весен попереду. Бо вже вклоняються химери давнизни, уже упокорено стеляться простори. Добра вам путь, ішовши!“ Цет.

К Р О В

Передній вовк досадно й докірливо озирнувся на шум, що міг їх усіх завчасно викрити, але йому у відповідь спануло кілька жовто-зелених, погрозлих іскор.

Він поволі одвернув голову, вдаючи байдужого. Але він зрозумів. У племенистому зойкові жовто-зелених іскор він уже побачив ту зловісність, ту мовчазну, заціплену зловісність, що завжди чомусь викликала в його пам'яті запах тліні.

З цієї хвилини почався в нього великий страх.

З почуття самозахисту, злості й мстивості він готовий був би й зараз ставити найрішучіший опір. Він знову озирнувся в їхній бік і теж погрозливо, як і вони, блиснув очима.

Це була помилка. Гурт не любить погроз. Гурт, свідомий спільної сили й переваги, не зносить заперечень. Він у завзятті визнає лише покору, і лише покірний тоді має право обертатися в гурті.

Це була велика помилка. Гурт одностайно вищирив зуби до нього, готовий от-от кинутись.

Вовк, як і раніше, намагаючись вдавати байдужого й певного своїх сил, поволі одвернувся. Але цього разу він остаточно переконався, що позаду — немилосердне, рішуче. Він був до краю вражений. І хоч як старався, не міг уже приховати великого нестямного страху.

Найголовніше ж, найгірше — вони це знали.

Вони знали, що він їх боїться. Вони бачили його бояз-

кість, невпевненість, розгубленість, нікчемність, його кіт Це ще більше розбурхувало їхню ненависть, розпалило ярливість, паморочило жорстоким наміром.

На ньому після довгих невдач та злигоднів одностайно збігались їх свідомі й несвідомі стремління. В цій точці стабуного чуття почали вони, кінець-кінцем, вбачати єдине побороження спільної загрози, найкращий вихід.

Вони чатували. Вони тільки ждали останнього найтрусшого внутрішнього руху, що мусів розтяти між ними незримую павутинку, яка ще стримувала.

Передньому це було ясно. Він добре знав, що до наважитись комусь одному. Тільки маленький порух —

Від напруження в нього тонко задзвеніло у вухах. Б хитнулася. Тілом перебіг остюкуватий, лихоманний дроз, же чутно війнуло моторошним запахом тліні.

Зірватись? Тікати?

Але його притьмом наздоженуть.

Хай! Краще, коли в боротьбі.

Він тільки обережно, тихцем переступив з лапи на і дрижаки, метнувшись поза шкірою, болісно збігли в

Він уже не міг озирнутись. Не те що озирнутись, навіть боявся зробити бодай незначний рух. Він був у стабунової, непереможної сили, що напливала на нього з лягала тягарем, паралізувала.

Зігнувшись, сидів він тепер нерухомо. Це покищо вало на тих, які сиділи позаду, силоміць примушувало такої ж нерухомості.

Він ухопився за останню надію і завмер.

І раптом завив. Тоскно, безнадійно і беззвучно — не чув. Він сидів мовчазно, як кам'яний. Але, охоплений ликим розпачем і страхом, заціпивши зуби, вив.

Він сам собі здавався таким скривдженим, що не міг ридати, і таким кволим, нікчемним, що хотів, дуже хотів кірно припасти до чиїхсь невідомих, могутніх лап і лещат до них, лизати, благати...

Ніхто не чув, але в нього у вухах грімко віддавалося на — відгук власних ридань і жагучої скарги.

Далі він цього не міг зносити. Він був готовий. Він щоб швидше це почалося. Йому бракувало слини, щоб тати. В ньому зупинялось серце. Кров глушманно ст в скроні. Голова ходила ходором. Голова палала.

Коли це шаснуло ззаду й рвучко метнулося повз в балку.

Ту ж мить метнувся й він.

За ними обома — вся згряя.

Це було блискавично.

Він уже мчав навкосо через балку, мчав навздог тим із гурту, що вихопився перший. Він уже знав, що навмисне, що так зручніше нападати заднім на нього самого, що він тепер конче мусить наздогнати першого топити зуби в його горлянку, бо інакше ось-ось наздожене його самого й встрягнуть зубами в його ж власну горлянку.

Поспішай, кому сила! Зловчайсь!

Снігова повідь кипіла, вирувала під лапами. Ковбані ми були дуже глибокі й доводилось кидатись плаваючи рвучко хапатись, як на трясовині.

Снігова повідь одбігала так бистро, кущі й дерева хались так вражено, що здавалось: все довкола теж зру з місця, поспішає, летить...

Мабуть, ніхто з них ніколи не почував себе таким спритним, осягнимим, як зараз.

І він, старий вовк, ще ніколи не знав подібної го

Відстань між ним і тим, що мчав попереду, й меншала. Проте він встиг помітити, що відсталъ і тими, що мчали позаду, теж дедалі меншала.

Ті, що позаду, наближались.

Він чув уже їхнє дихтіння.

Вони майже його наздогнали.

Таки наздогнали.

Вони порівнялися.

Йдуть поруч.

Поруч.

І вони його не чіпають.

Ще не чіпають.

Чому не чіпають?

Як перекотилася перша хвиля страху, він одразу прозрівши, догадався, що діється насправді. Він почув ред себе сильний, привабний запах тварини, почув ючий тріскіт утечі, зрозумів, що вони всі гуртом перють здобич, яку першим помітив той перший, що метнувся повз нього.

Значить, його таки не зачеплять? Значить, він буде Буду жити і жерти! Буду жерти, бо ось уже близько Уже поміж деревами вона миготіла.

ЗАМЕТИЛЬ І УСМІШКИ

Очище

Це не хуга-завірюха змітає нас із залізного мосту над Зальцбах, не вона це боронить доступу до зальцбургського замку; це стережуть його демони-відьми, середнього кляте насіння, що поселилося на щербатих баштах та темних льохах гори, а тепер розгулялося в бурих, низьких горах, — свистить хугою і ліпить в очі заметіллю.

Та нас вони не спинять. На якомусь там закруті вузьких перевалів стаємо перед величавою брамою першого персня Альп. Є їх три. Трохи з острахом вступаємо в зачароване місце, де „дорога непевна — на власну відповідальність”. Ідемо вгору і дивуємося, що з глибокого провалля не вилітає стоголовий змії, а з пощербленого віконця на вершкунці, куди лили гарячу смолу, не зривається зловіщий пугач. Поволі втихає і — склепіннями, луками мостів та крутих східцями виходимо на широке подвір'я твердині. Тут сидять не чортів та відьом, а зеленосірих, молодих вояків. Сміються чари! Вузькі стрільниці не погрожують уже воїнам, а стрілою і можна з них сміливо дивитися у далекий, безкрайній синіми горами простір. А знаряддя тортурити дощових льохах — недоступне для профанів, бо немає відника... Щастя, що мала зубата залізничка не функціонує, а то було б тут ще й повно старих бабусь з малими дітьми...

Блудний огник мандрівників веде нас на Ірберг, до хати Моцарта, де йому ліс наспівував мережчаті мелодії вимовленої флейти, повз старі мури, під чорні готицькі аркади, воганескірхе, з іще чорнішими хрестами, з крутими східцями та маленькими дверима — де живуть хіба карлики... Тимчасом химерне сонце золотить уже зелену, вогку від снігу баню катедр, де ренесанс зі стрункими кипами нагадує Італію. Море, на якому Христос каже Петрові ти рибу, що немов жива виковзується з гнучкої сіті, навітряє кризь освітлені сонцем вітражі чудової зеленої глибини; молодечому (як же людському!) лицю св. Йоана на останньому Хресної Дороги спливає остання сльоза стоплених снігу. Мокрим асфальтом біля славної опери беззвучно їдуть грубезні електричні автобуси і плюскотять водограями по вдержаному „курпарку”.

Він, сам собі віри не ймучи, до краю зраділий, збуре-ще швидше пішов навперейми, — так швидко, що старе серце ледве витримувало.

Всі чимдуж ішли навперейми, випереджували одне одного, во хапалися, змагалися, поспішали, щоб урвати кращий шок.

У паморочній спразі, у захваті, в нестямі він майже не міг пам'ятати, що відбувалося далі. Його сліпма ки-на повалену тушу лісової кози. Його пащека механічно явилась, і зуби хутко встрягли...

Яке щастя! — гаряче, трепетне м'ясо, гаряча, терпкава

Він конвульсійно здригнувся, і зуби не хотіли розчепитись. Тимчасом інші, одне одного штовхаючи, збиваючи, поби-ти, заподадливо рвали, зажерливо батували, — поспішай, у сила! Вони давилися, ікали, сласно смоктали об'юшени-мордами гарячу кров, — поспішай!

Він сіпнувся знову, проте не міг розчепити зачеплених

Тоді все довкола хитнулось, закружляло, тягарем пішло вгору, і він також тягарем пішов долі. Десь у гли-бині торкнувся дна, він відчув раптовий і такий страшний який солодкий біль у грудях, що серце його вже справді витримало, розірвалось.

Витріщивши очі, він іще встиг помітити, що розтоплені краплі течуть по небу і краплями падають, падають у сніг. Він іще подумати, що треба знову сіпнутись, але не знав, як вже простягається в болючому екстазі, в мертвому по-

Він заважав їм — такий чудний, обважнілий, нерухомий. Вони ширлились на нього, загрожували, навіть кусали.

Котрийсь насмілювався і силоміць вирвав той шматок, що висів у його назавжди заціплених зубах. А. Любченко

Зальцбург — це найкраще місто світу — сказав, здається, Гумбольдт. Може не найкраще, а — найчарівніше.

Синя тінь присипала верхки рожевим цукром, а сама скорчилась і швиденько обгортається у розвіяну плахту. Дедалі — вистрибне з-за хребта перший веселий промінчик — нам і собі на віху.

Та замріяний, зеленолуский Кенігзее привітав нас заметіллю. Після двогодинного маршу по білій тафлі льоду за ледве помітними рейками лещат, що пролетіли тут ранком, хочемо „здобути” сіро-чорну скелю, що висить над головами. Там, за нею „мабуть є” сховище. По пояс у снігу, пнемося вгору. Завидуємо найлегшому: він не западається у сніг. — Із груників сміються з нас дикі кози. Зависть закрадається у найлагідніше серце, коли задиханий глянеш, як вони легко „беруть” кількадеметрові заломы скель. (Чом ти, чоловіче, не вродився козою?)

Вечоріє.

(„Коли не дійдемо перед ніччю, можна ночувати в першій-ліпшій колибі з сіном, — в закутках мізку в'ється злочинна думка. — Але мороз?!)

Вкінці хтось здобувається на мудре слово: давай назад! — Прийнято одностайною мовчанкою.

І ми, переможені вдесятеро швидше, соромлячись кіз, що глузливо споглядають на нас з верхів, почимчикували до найближчої оселі.

Гостинно й тепло прийняли нас тирольські бані церковці маєтку Бартольоме. Нагодували, висушили, переночували...

„Коли буде цілу ніч сипати, вранці не видобудетесь звідси” — потішає на „добраніч” господар. І в серці кожного з нас виникає бажання, щоб нас тут таки засипало, завіяло у тому білому, тихому, чарівному кутку землі, щоб прожити тиждень-два зимової казки зі старими, оленячими рогами у світлиці, що їх уполював герцог Макс Баварський чи цісар Максиміліян. А може з малюнками 12-пудового щупака-велетня, що його старий рибалка Ганс зловив у 1823. році, або з душею того ж Ганса чи інших, яких заманила глибина Корольовського озера. Їх імена на дерев'яних капличках над берегами, давно позатирали туристи з усіх кінців світу.

Ранком манить нас засніжений обрій. Біло. Тихо... Чи це тиша дзвенить?.. Он по ржавосірій скелі повзе, в'ється, виблискує лускою срібна гадючка і дзвінком, скляним водопадом розприскується на льоду.

В широкій долині розкинулося Берхтесгаден. Пишається різьбленими тирольськими домиками, біля них бракує тільки Гензель та Гретель, щоб ласували серденька-медівнички, — такі вони чепурні. Характеристичні довжезні люльки дядьків, що поганяють маєстатичні, впряжені у санки, воли або корови; чудернацькі ширококрисі капелюхи тісно зачесаних жінок. Їхній одяг нагадує нам скоріш убрання наших прабабок, ніж народний одяг. А на кожному ганку (дарма, що це свято) сохне на вітрі й сонці квітчаста різномодна білизна.

Наш шлях — на Мюнхен. Сонце намагається всміхатись кризь брудні шиби вагона, а білі гори тікають перед походом вже позеленілих горбиків.

Дека.

ФІРМА

ПЕТРО ШУДРАК

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 11

ш л е

ВЕЛИКОДНІЙ ПРИВІТ

і бажання

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

всім своїм

ПОКУПЦЯМ І ПРИЯТЕЛЯМ

О. Тарнавський:

Вістун весни

В. Світайло

ЗУСТРІЧ

(з натури)

Поганеньке курортне містечко Геленджик на Чорномор'ї, але й у ньому є нашого народу страждання.

Пригадую один випадок.

Якось сидів я, відпочиванець з Наддніпрянщини, увечері на березі Геленджицької затоки, прислухуючись до тиші незвичного для мене кавказького вечера та до болю в ногах, натомлених цілоденним ходінням.

Тишу вечера збільшували цикади, немов незчисленні цокітливі годинники, розкидані по кущах держидерева та іншої місцевої, здебільшого сухої та колючої, рослинності.

Недалечко біля моїх ніг лежало мовчазне море, власне, затока схожа на величезну миску, повну вщерть живого срібла. Важка рідина була зверху гладенька, як крицевий тік. І здавалось, якби не вечерова тиша, то вона б полилася через вінця-береги, а так вона ще тільки де-не-де не заспокоювалась, кидалася зсередини інколи.

Від заходу ще йшли ясні смуги та відлиски, але до берега, до мене вони вже не доходили: біля мене було вже зовсім поночі.

Вряди-годи темряву перекреслювали ясні вогники-світляки, — ніби хтось кидав засвічені сірнички...

Я був не сам: зі мною був мій малолітній син. Наганявшись досхочу за світляками, він тепер сидів біля мене на лавці і не давав мені й угору глянути своїм безугавним жебонінням. Згадував бачене вдень.

— Тату, а чого то чоловік, що продавав на базарі жерделі, махнув пляшкою в руці і гукнув до нас: „Куме, а йдіть і ви до гурту“?

— То не до нас. Він кликав такого, як і сам, селянина полуднувати...

— Тату, а чого він балакає так, як і ми, а не так, як ті, що в нього купують?

Я пояснив.

— Тату, а чого той хлопець, що ми в них живемо, каже на мене „хахол“?

Я відповів.

— А чого..?

У темряві підійшов і сів на вільний кінець нашої лавки якийсь чоловік. Мовчки якийсь час сидів і слухав нашу „тячу“ розмову. А ми вже говорили про море, про гурт, про „цвіркунів“ — чого вони „пищать“.

Мені показалося, що мовчазний сусіда не абияк цікавився нашою розмовою: він навіть перехилився, слухаючи, в наш бік. А потім обізався:

— Скажіть, ви завжди розмовляєте з хлопцем по-українському?

— Завжди. А хіба що?

— Та так... Ви, мабуть, не тутешні?

— Ні.

Він трохи ніби збентежився. Зробив рух — присунув ближче. А потім того мовив:

— Мені так приємно слухати вашу розмову. Ваш хлопець балакає українською літературною мовою, як доросле...

І в голосі його зазвучала зворушлива ніжність до української мови, до нас, як носіїв тієї мови.

— В нас же, — казав він далі, — на Чорноморщині Кубані серед інтелігенції це рідко почуєте. Не через те, люди не шанують своєї мови, а... та ви, мабуть, знаєте через віщо...

І він оповів історію „українізації“ на Кубані.

Було скількись „спроб“. Але всі ті спроби мали наслідком скоріш виявлення діяльніших людей для наступної їх „ліквідації“, аніж справжнє діло. Після кожної „спроби“ гинуть найкращі люди. Особливо страшна була остання ліквідація 1933 року, коли „українізацію“ скасували спеціальним імператорським наказом за підписом Сталіна й Молотова. Він рятуючись, мусів мандрувати з рідного краю: хоч і має мітку в Геледжику, але працює аж у Абхазії.

— І в мене є така дочка, як ваш хлопчик, — мовив наостанку, зітхнувши. — Тільки їй доведеться вчитися у вищій школі...

Після цього він сумно замовк.

Мене теж пройняв біль на думку про тяжку долю нашого народу. Адже ж і нам на Наддніпрянщині, що мали „свої“ школи, було не з медом.

Тиша вечора обійняла вже остаточно світ — темне небо, чорні масиви гір, що муром обступили бухту, далеко зорі небо.

Цикади-годинники долі лічили час, що йшов у майбутнє жорстоко-байдужий до мук нашого безталанного народу.

— А знаєте, і у нас була справжня українізація, — сказався знов мій розмовник. — Знаєте, коли? За Кубанської Ради... Ех, гарно тоді було!..

Але, сказавши це, він раптом підвівся і, кинувши наші „до побачення“, зник у темряві.

Мені було ясно, що він злякався своєї щирої розмови з незнайомою людиною: незнайома людина, хоч і підкупила його своєю українською мовою, але могла і зрадити.

Мій хлопчик задрімав під нашу розмову, поклавши голову мені ні коліна. Я взяв його на руки і пішов додому...

Марно я вдивлявся другого дня в пісні обличчя відомих виступців, здебільшого „північан“ (москалів), силкуючись угадати в них свого вечерового розмовника. Ставши в чергу за газету, я побачив був ніби схожу постать (обличчя його насправді не міг знати), але на мою спробу заговорити українською той чоловік відповів тією мовою, яка гарантує від будь-якої підозри. Сховався у неї, в ту мову, як сховається підчас небезпеки в свою черепашку. І, як мені казалось, свідомо від мене відвернувся.

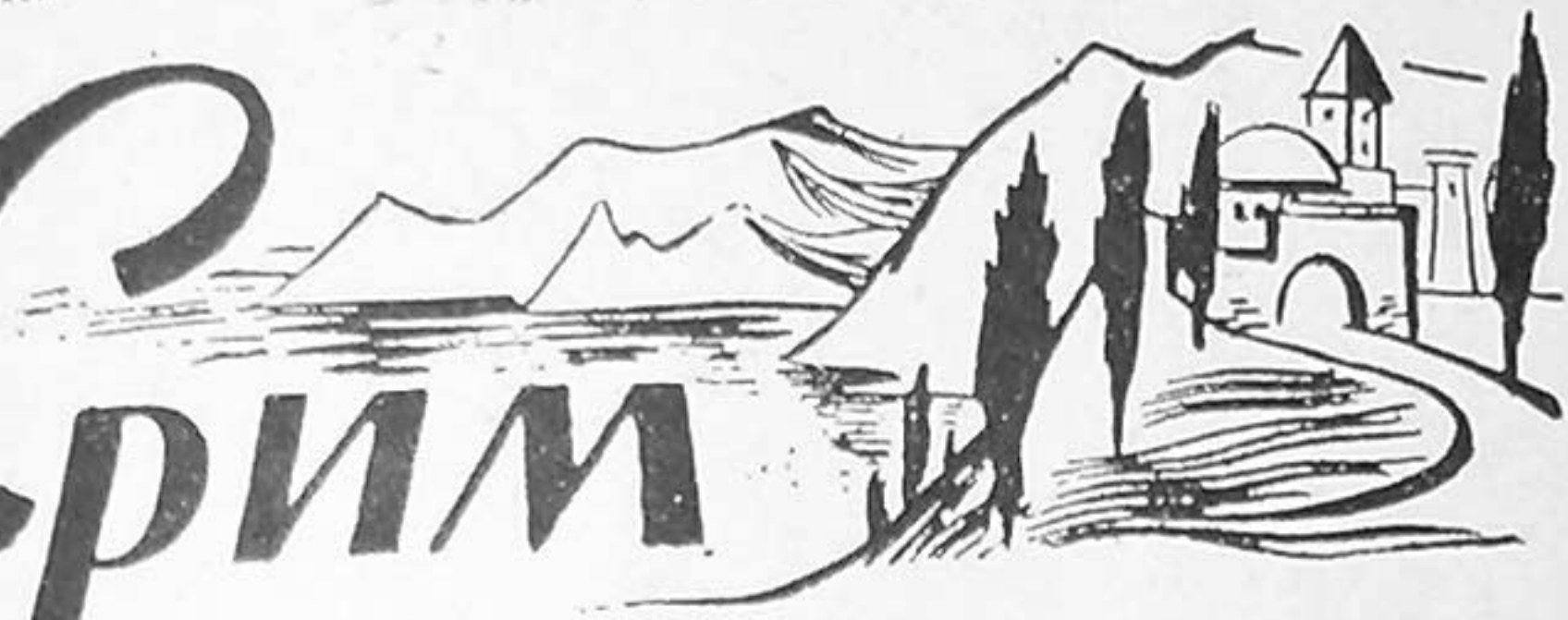
Але я його розумів. Мимохіть стали на пам'яті слова великого поета з другого, протилежного, кінця української ліри — Івана Франка:

Хоч ти заціпив уста
так, що й слова вони не говорять,
Але я чую аж тут,
як твоє серце кричить.

Крим

(Ключ Чорного моря)

у чийх руках глибоко висунений у море Кримський півострів, той не тільки має право захопити чорноморські шляхи, а й стати паном цілого півдня Східної Європи.

Природних затишних і добре захованих пристаней Криму, в першу чергу воєнної твердині Севастополя, не заступить Одеса ні Миколаїв, Херсон чи Ростов.

Центральна Рада запізно з'ясувала собі цю життєву правду, та все таки рішила направити помилку Берестейського договору — Україна без Криму — і тому вислала у квітні 1918 р. Запорізький Корпус здобувати Крим та захопити у Севастополі чорноморську флоту враз із усім воєнним майном.

Сучасна війна підтвердила безсуперечність цього факту нову. Огляньмо ближче цей, такий важний, шматок суходолу. Його площа в тисячу раз більша від площі сучасного Львова (26 т. км²), врізалася поміж дві частини Чорного моря: Одеську затоку — на заході та Озівське море з Сивашем — на сході. Права віднога півострова — керченський півострів — витягнулася в напрямі Тамані, Кавказу, Каспію, ліва — Тарханкутський півострів — простяглася на

захід до Дунаю, у середню Європу.

Цей напрям — це живий слід давньо-чорноморського басейну, що виступав на півночі восторі від Середньо-Дунайської низовини по Каспій і Аральське озеро, а в якому, як острови, здіймаються Кримські гори і Кавказ. Голова Кримського півострова, зв'язана з тулубом узькою Перекопською шийкою, потонула в пшеничних ланах України, а ноги, затоплені морем, стали твердо на чорноморському узбережжі Чорного моря, де сторожі Босфорських воріт.

Свідомий своєї ваги і ролі в історії Європи, зокрема Східної Європи, Крим випливає з його географічного положення, гордо розповідає Крим про свою бувальщину.

І є чим чванитися. Кого ж бо то не бачив він?!...

Таємничих таврів і не менш невідомих кімерійців, цікавських фенікіян, етрусків, елланних греків, римлян, готів, генуезців, войовничих скитів, печенігів, половців, татар і турків. А скільки ж то князів приймав княжих воїв, а ще більше козаків?!...

Так проминули давні і середні віки, а залишились по них на пам'ятку печерні міста, кургани-могильники, будинки, твердині — мертві свідки загинулих поколінь...

Впала татарська держава (XV — XVII) захоплена Росією, а пригнічена Росією татарська людність перемістилася в Добруджу, Румелію, Туреччину...

На її місце вступила нова, найсвіжіша колонізація XVIII — XIX ст. На її місці: українці, німці, москалі; купці: греки та вірмени.

Татари (городники, виноградарі, ремісники, пастухи) творили всього третину населення Криму, близько половину — українці, а решту інші.

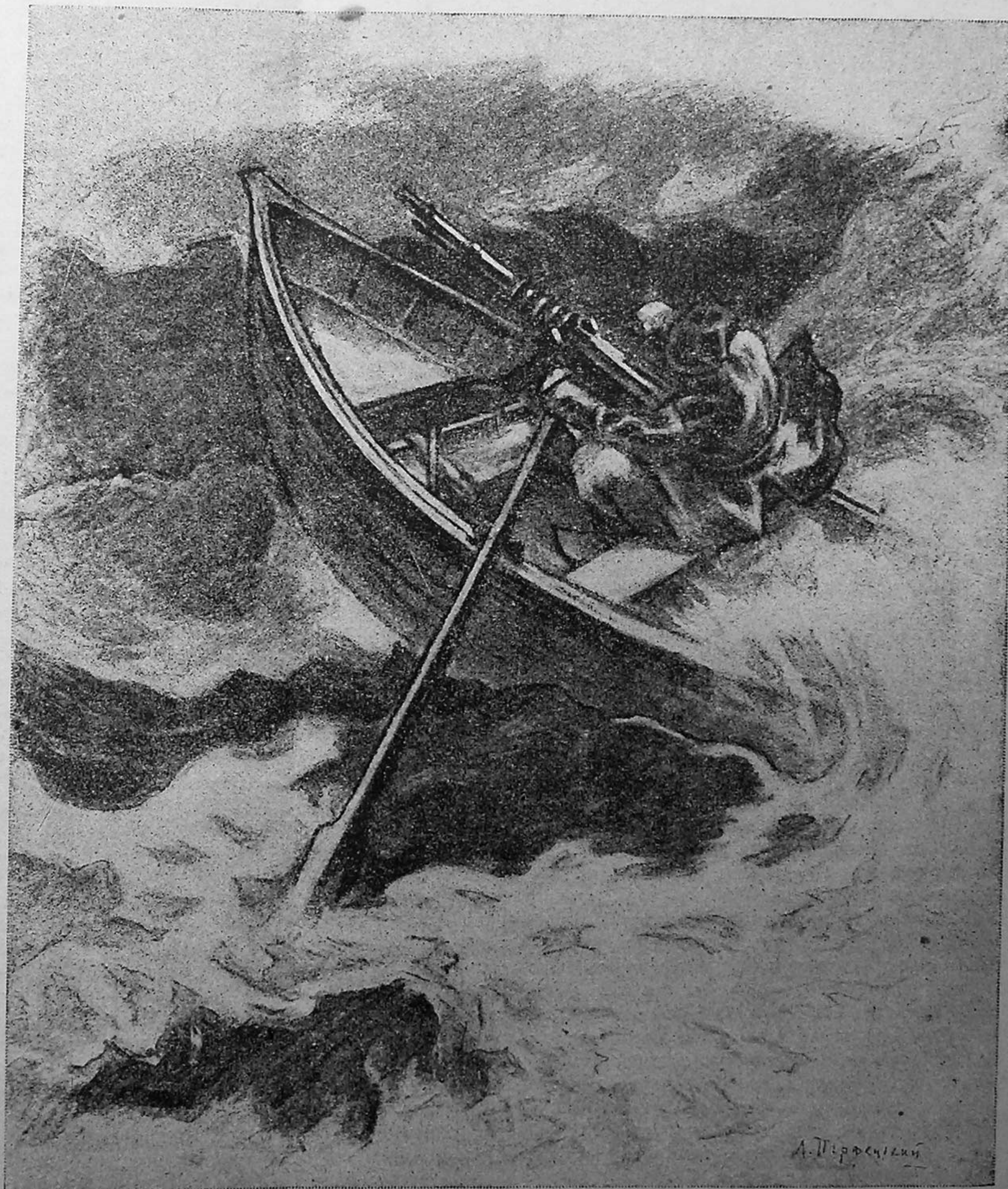
Татарська автономна республіка, що повстала по упадку Росії, хоч і природно зв'язана з Україною, з увагою на своє географічне положення була прилучена до Російської імперії в лютому 1879 року. Тут мала своє місце господарське призначення, а саме: продуцента високоякісної пше-

ниці, тютюну, бавовни, винограду, садовини і городини, вин, запашних олійків, рибних, яринних і овочевих консерв, керченської залізної руди і металургії; як місце лікування та відпочинку (Ялта, Алушка, Алушта, Гурзуф, Судак, Теодосія, Евпаторія, Ливадія); важного оборонця чорноморського узбережжя (Севастопіль); сильних портів (Теодосія, Евпаторія) та музею пам'яток старовини від різних народів і з різних епох (Керч і Херсонес — грецькі міста з катакомбами, фресками і хатніми речами; Судак, Балаклава, Теодосія — руїни генуезьких фортець з баштами і стінами; Бахчисарай — старовинний палац татарських ханів; на керченському півострові — кургани, могильники скитських царів; в околиці Севастополя пам'ятки з часів оборони Севастополя 1855/56 та найновіших подій.

Закрила кримська земля також дорогі нам тлінні останки письменників — Степана Руданського (Ялта — помер саме 70 років тому), Амвросія Метлинського та інших.

Не стоїть Крим осторонь світових подій. Зв'язується він морськими шляхами з усіма портами чорноморського узбережжя (Севастопіль — Одеса, Севастопіль — Херсон, Севастопіль — Константа — Варна, Теодосія — Новоросійськ — Туапсе — Сухумі — Поті-Батумі), а через Босфор зі світовими шляхами Атлантику та Індійського океану.

На Криму весна. Вже в лютому вона тут відчувається. Вкриваються квітом магнолії та олеандри, овочеві сади, зазеленіють виноградні кущі на тлі рожевосірих крейдяних скель крутої Яйли, розжене сине сонячне небо журбу з утомлених облич, закипить робота над будовою знищених війною осель, а легкий вітер і морські хвилі шепотітимуть безупинно стареньку пісеньку: тільки той, хто буде паном Криму і матиме вільну дорогу крізь босфорські ворота до світових шляхів, буде володарем Чорного моря та півдня Східної Європи.

Леонід Перфецький:

На Чорному морі

ЦАРСТВО ЗЕЛЕНОГО ЛИСТЯ ТА ІГЛИЦІ

Коли в неділю опівдні ввійдемо безшелесно в лісову гушавину та ляжемо горілиць на моху під стріхою смерек, спливає на нас холодними хвилями п'яний запах розпиленої живиці, а з-поміж зеленої іглиці стікає нам на очі шматками волошкове небо.

Серед зелені на дозвіллі плывуть думки голубими метеликами, а все тіло огортає розкішне почуття безпеки та спокою. І може не вміємо собі навіть з'ясувати, як сильно наша підсвідомість зв'язана з лісом атавістичними нитками первісної людини, для якої ліс був завжди найбезпечнішим захистом та найкращою оборонною границею від ворогів. Бо справді, ніякі природні границі не можуть рівнатися лісові — ані вода, ані гори. Морський берег завжди відкритий для атак, а гори, як знаємо з історії, не зуміли здержати ні Олександра Великого, ні Надіра Шаха, ні Наполеона. Зате германські ліси здержали та розвалили римську імперію, волинсько-подільські ліси — татар, а ірландські — англійців, що, просуваючись через них зрозуміли — „It's a long way to Tipperary“ (знаний рефрен англійської вояцької пісеньки, що значить: „далека дорога до ірландського містечка Тіпперері“). Непроглядний ліс був також першим храмом людини, творцем першої етики та релігії. Перші слов'янські боги були лісовими богами, — перший міт — мітом лісу. І можна без перебільшення сказати, що європейська культура народилася в лісі.

На жаль, людина відплатилася лісові чорною невдячністю. Його страждання починаються з ментом, коли людина зробила перший бальок з дерева, відчула смак пшеничного калача та почула на тілі м'якість і тепло овечої вовни. В гонитві за посівною площею корчують народи свої багаті ліси, а коли це йде їм занадто важко, спрощують собі справу тим, що їх палять. (Спомином тієї культури палення є усі назви на „бранд“).

Від таких пожеж зникло з землі майже 50% лісів в Америці. До цього спричинилася головним чином залізниця, точніше — власники залізничних підприємств, які провадили правдиву війну з лісами. Щоб залізниця виплачувалася, треба перевозити нею багато вантажу та подорожніх. Отже треба було наперед поселити вздовж залізничного шляху, навіть своїм коштом, на випаленому лісі фермерів, а ці вже справлялися самі з лісом. А як випадково іскра льокомотиви запалила ліс, то „королі залізниць“ сміялися тільки в кулак. Не знищені пожежою ліси витеребили фабрики паперу та сухої дистиляції дерева. Не меншими ворогами як вогонь, виявилися англійські вівці, кози та свині, що обгризали в лісі молоді пагінці дерев та допровадили Англію за 50 літ до того, що вона є сьогодні найбільш „лисим“ краєм в Європі. Пізніше допомогли „викінчити“ англійський ліс металевий промисел та корабельна фльота зростаючої імперії. „Поки бірманський ліс не прийде під Дунсінем, не бійтеся нічого“ — читаємо в Макбеті. Але, як знаємо, під Дунсінем пішов не тільки шотландський ліс, але й усі інші англійські ліси.

Зрозуміли народи свою похибку щойно у 18 столітті, коли то вчені й прості люди звернули увагу на страшні наслідки безпальної експлуатації лісів, а саме: висихання джерел, посухи, градобиття та обсування гір. Цим турботам завдячує свої народини нова вітка науки — лісівництво.

Завдяки тому, що в лісі чистіше повітря, без бактерій та порошку, люди, що живуть в лісах здоровіші, сильніші та доживають довгого віку. Та проте їх вік не може рівнатися із віком різних дерев. Напр., нормальний ріст дубового лісу виносить сто до сто двадцять літ. Садить собі людина такого дубчика й думає: „зітне собі його мій син“; а тимчасом стинає його щойно правнук. Є дерева, що справді заслужили на назву патріархів лісу. Є такі сосни за Кавказом, або тзв. мамутові сосни Каліфорнії, що мають поверх 100 метрів висоти

і 1000, або й більше літ життя. Таку сосну стяли в 1891 з перстенів встановлено її вік: мала 1341 літ; почала рости в 550 році після народження Христа, за її життя стала й упала наша княжа Галицько-Волинська, й опісля зацька Держава, постала й упала держава Ацтеків: вона режила Бізантію на пів століття. Її пень по зрубанні б вповні здоровий. Дуб теж доходить віку 1000 літ; в радоській області росте дуб, що має 1114 літ: промір його новить 4.5 метрів. Індійський дуб доходить в промірі до сяметрів. Він має характеристичний запах, що нагадує кавчу не точить його черв'як, а цвяхи вбиті в нього не ржавіють. В Нубії можна стрінати гебан; це важке й тверде дерево з надзвичайно гарним услоєнням здавен-давня захоплював східних королів. Коли Дарій здобув Єгипет, зажадав від Нубійців, щоб приносили йому що два роки 200 гебанових пень. Іншим патріархом з-поміж твердих дерев треба визнати евкаліпт, що росте в Австралії, доходить висотою до 150 метрів і цінний, як дуже добрий будівельний матеріал. З його листів витискається, між іншим евкаліптовий олійок, що в евкаліптових пастильках знаходиться в кишені кожного оперового співака.

М'яке дерево є основним будівельним матеріалом, воно теж знаменито надається до витоплювання чавуну з руд, воно, кажуть, співтворило культуру. Тверде ж дерево, як м'яке, гонь, палісандер, якаранда — служить культурі тільки окремим сою. В тому природа не була справедлива. Вона дала північній півкулі багато залізної руди, ще й м'яке дерево до витоплювання чавуну і легкий до обробітки будівельний матеріал; південній дала мало заліза, зате дерево — тверде, сталь, куди менше придатне.

Ліс займає в Європі 30% її поверхні. Найбільш заліснені Фінляндія (73% своєї поверхні) — найменше Англія. Україна має 14% залісненої площі. В Галичині найбільшу лісистість мають повіті: Надвірна й Долина.

Ліс — величезне багатство. Але вартість його залежить не тільки від його поверхні та якості, а передусім від можливості вивозу дерева з лісу, тобто від коштів його експлуатації. Найдешевший транспорт водним шляхом (сплав). В тому природу була так само щедра для північної півкулі, дав їй густу сітку сплавних рік. Ось, напр., Фінляндія, країна 35 тисяч озер, вивозить дерево своїх лісів річкою Кумма, що сполучається з 640 озерами. Зимою легко притягти зані колоди по снігу до ріки, звідки несе їх весною водоструя вниз своїм бігом, до місця призначення. Так мандрує польський ліс Прип'ятю в Дніпро, а карпатські смереки в Черемошом. Де нема рік, треба перевозити дерево довгими сухопутними шляхами, а це підносить його ціну.

Про ялицю сказав колись Вергілій, що вона найкраще дерево гір. Її красу оцінили теж Германи, що символізували галузками радість життя. З германського свята природи перейшла ялинка до християнського Різдва, а відколи в Штутгарту перший раз перед 250 роками прибрали ялинку чітко стало Різдво святом північного лісу. На „ялинку“ стинають щорічно мільйони деревець в дитячому віку.

Найкращі ліси ростуть на хребтах гір у батьківщині вівців. Деревом цих лісів підпирають в Англії копальняні штольні, топлять печі в Данії, випалюють залізну руду та тиглеву сталь до відомих у світі шведських кулькових вальниць, у Африці чи Австралії будують з нього дома. У Багдаді, чи в Багдаді пакують солодкі арабські дактилі в коробки із шведських соснини.

Є одначе дерево, яке Швеція спроваджує з Росії: осика. В Росії її народ не любить, бо її дрижачі листки будять в нього довір'я. Вона — дерево чарівниць, самогубців, грішників. Але шведські фабриканти цим не турбуються: вирабляють із осики славні шведські сірники.

Дуби мільйонами підпирають залізничні рейки по всіх закутках світу. Бук, що під діянням пари зберігає надану йому форму, засипав давнішими літами Європу відомими „віденськими гнугими кріслами“. На ці віденські крісла вирубано в давній Австрії 350.000 гектарів букового лісу. Сьогодні мандрує бучина до самоходних газогенераторів, в яких перетворюється в деревний газ і жене тисячі самоходів, кепкуючи з бензини й ропи. В цій війні відіграє деревний газ велику роль.

Попит на дерево росте з року в рік. В усьому світі річне господарювання деревом замикається пересічним недобором 44 мільярдів квадратних метрів, тобто настільки перевищує збут природний приріст. Рекорд побиває Америка, що зужиття для своїх потреб майже половину світової продукції дерева. Американці прямо „їдять“ дерево. Його потрібно найбільше на виріб паперу. Самі тільки щоденники з'їдають в Америці 3 мільйони тонн паперу річно. Але ліс має теж інших цінностей, м. і., деревну хемію. З давніх, примітивних способів добувати з дерева дьоготь, смолу, поташ й деревне вугілля розвинувся цілий великий промисел деревної хемії. Сьогодні стаємо з дерева шляхом сухої дистиляції метилевий алькоголь, деревний оцет, ацетон і деревний газ. З дерева роблять деревну вовну, целофан, штучний шовк і т. п.

Поруч паперу найважливішим продуктом лісів є терпентин і каляфонія. Вони капають живицею з шпилькових дерев і сповняють лісове повітря п'яним бальсамічним запахом. Терпентин має широке застосування в хемічному промислі, головне при виробі ляків, паст та кремів до чищення взуття; каляфонія, це потрібна домішка до виробу паперу, порошу, лака тощо.

Як бачимо, ліс крім своїх туристичних прикмет криє в собі багату гаму промислових можливостей і стає потрібною сировиною щоденного життя. Багато людей недоцінюють ще величезної ваги лісу, бо знають його тільки з туристично-розважальної сторінки, евентуально з його побічних продуктів, ягоди, гриби, дичина. А проте ліс із своїм деревним та хемічним промислом висувається під сучасну поручолове місце в народному господарстві.

Інж. Лев Яцкевич

КРАЄВИЙ З'ЇЗД КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ПРАЦІВНИКІВ У ЛЬВОВІ.

У Шевченкові Дні відбувся у Львові великий з'їзд культурно-освітніх працівників краю. З'їзд, що мав за ціль звітування з культурної праці за попередній рік, був новою формою святкування Шевченкових роковин. У триденних нарадах, звітуваннях і показах мали ми перегляд усіх наших культурних надбань і починів. Важко нам у нашому журналі дати докладно про перебіг з'їзду. Наші читачі найдуть це в щоденній пресі або у квітневому числі „Наших Днів“.

З найцікавіших моментів відмітимо реферати д-ра Сівици і д-ра Шлемкевича, та проголошення вислуду літературного конкурсу, що його розписало Українське Видавництво у 42-ому році. Першої нагороди не признано ні в ділянці прозовій, ні в драматичній. В ділянці поезії другу нагороду признано Фотієві Мелешкові за його „Три покоління“, третю нагороду — д-рові Лукіяновичеві за повість „П'ятдесят гульденів“. З драм признано другу нагороду Дмитрові Николишинові, авторові драми „Двадцять скелі“, третю — Юрієві Липі за п'єсу „Коль Гайті“. Крім цього, журі літературного конкурсу відзначило повість „Патріоти“ Василя Гірного та драми „П'ята година“ Тараса Мигалія і „Марш Чернігівського полку“ Юрія Сача. Особливо вирізняє твір Івана Шкварка „Проклинаю“, який не підходить під умови конкурсу.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС УКРАЇНСЬКОГО ВИДАВНИЦТВА КРАКІВ-ЛЬВІВ на 1943 рік.

Українське Видавництво Краків-Львів проголосило літературний конкурс на твори з ділянки мистецької прози, поезії та критики.

- I. З ділянки мистецької прози: роман або повість.
- II. З ділянки драми: сценічний твір довільного роду (трагедія, комедія).
- III. З ділянки критики: одноцілий твір на теми літературно-мистецької критики та зв'язані з нею проблеми української духовності, передусім у сьогочасному.

Видавництво визначило за три найкращі твори з кожної ділянки по три нагороди.

Твори, призначені на літературний конкурс, мають бути надіслані на адресу Українського Видавництва у Львові не пізніше як 31 грудня 1943 р. опівдні.

Вислід конкурсу буде проголошений у Шевченківські Дні 1944 р. Склад журі літературного конкурсу, що його призначає Управа Українського Видавництва, буде оголошений пізніше в пресі.

У ЗАЛІВІ МАЗЕПИ

Сонце хилилося до заходу. На багряно-золотистій хвилі Нігерської Затоки падала довжезна тінь моторового транспортця „Star“ (Зоря), що належав „Американсько-Англійській Компанії для експлуатації Нігерії“. Тропічна спека помітно зменшилася і на чердак корабля вийшла вся залага привітати береги Нігерії — мету своєї подорожі. Перед моряками виринули в усій повноті відноги Кворри (Нігра) та розташовані між ними острови, що цілком заросли пальмовим лісом.

Ілля Конаш, єдиний моряк — українець зі ЗДА, мрійливим поглядом глядів на обриси берегів і в думці порівнював Нігерську затоку з далекою Флоридою, де провів свої юні літа. Тут куди гарячіше...

„Gulf of Mazepa“ (затока Мазепи) — процідив крізь зуби, закурюючи люльку, один з моряків. Конаш прокинувся з задуми.

„Gulf of Mazepa?“ — спитав він здивовано...

„О, yes!“ (Ho, так) — ствердив моряк і для більшої певності, вийнявши морську мапу берегів Нігерії, показав пальцем. Там стояли відноги Кворри: Рамос, Форкадос, Бенін, а трохи вбік „Golfo di Mazepa“.

Конаш ще більше здивувався. Десь зовсім зникла тропічна оспалість, і він почав вдивлятися в море... Думки роєм обсіли його голову. Затока Мазепи... Звідкіля взялася в тропіках назва Великого Гетьмана? Чи назвав так цю затоку якийсь забутий мандрівник-українець? Чи, може, романтичному англійцеві або французові, коли він порівняв дикі вири дельти Кворри з роз'юшеним конем вершника Мазепи (що про нього прочитав у творах Байрона або Віктора Гюґо), спало на думку дати затоці назву Gulf of Mazepa? Годі було вирішити...

А затока Мазепи клекотіла від шуму солодких вод Кворри. Сонце кидало ще останнє проміння... За хвилинку мала настати чорна тропічна ніч.

Конаш обернувся на схід і раптом остовпів... До берега Африки причалював баркас, а над його білим парусом маяла жовта і блакитна барва. Привид, чи дійсність? Ніхто з моряків, навіть старі „морські вовки“, що бачили найбільші світові пристані, не могли нагадати, до якої держави належить цей знак. Може до Швеції? Але на шведському прапорі жовтий хрест на синьому полі, а тут виразно видно дві половини полотнища — голубу та жовту.

Один Конаш відчував, що це за знак... Знак країни, де синє небо і жовта пшениця; барви його далекої батьківщини. Але вона була бездержавною; її кольори не могли повідати в тропіках.

„Anchor!“ (якір) — залунали голоси і корабель зупинився. Темна ніч окутала заякорений „Star“. Конаш глянув ще раз в оксамитну даль і пішов униз — спочивати.

Завтра він довідається, що це за барви!

* * *

У Затоці Мазепи підносився туман. Східна частина небохили забарвила від променів сходячого сонця і виразно зарисовувала кучеряві силуети пальмового гайлісся на берегах африканського континенту. А як на обрію виглянуло золотим рубцем сонце — плесо Мазепиної Затоки заворушилося... Це зближався човен. Самотній морок прорізував дзеркало води. Ще хвиля — дві і Конаш (він це був) досягнув заякореного баркасу з написом „Mew“.

На „Меві“ піднялася стареча постать моряка. Вона безвладно простягнула руки, немов відганяючи сонливість і, перехрестившись, шубовснула у воду. Від наглого плюску стрепенулись буревісники і полетіли на широкий океан.

Конаш здивувався. На парусі не було ні сліду від прапора. Може не туди потрапив він? І щоб не перешкоджати самотньому власникові „Меві“ в його вранішній туалеті, відплив трохи далі, шукаючи на обрію таємничих барв.

Моряк, викупавшись, виліз на чердак і, витираючися рушником, нагадував: „Сьогодні середа, 29 квітня... День Преподобної Агафії та Ірини мучениці... Так! Невідмінно, що так. Адже ж на святої Ірини Року Божого 1918 піднято жовто-блакитні прапори...“

А потім звернувся обличчям на північ, став навколішки і гаряче почав молитися. Перейшовши всі молитви, він відчинив скриньку і вийняв Святе Письмо. Віко скриньки зачинилося з гуком, аж луна пішла по гайліссі. Конаш завернувся і на другому кінці „Меві“ закримітив моряка, що молився:

„Ти дав народові Твоєму зазнати гіркої долі, напоїв нас вином, що п'янить. Ти дав прапора тим, що бояться Тебе, щоб вони повстали задля правди!...”

Останні слова добре почув Конаш. Отож, те, що він вчора ввечері, всупереч холодному розумові, відчував, — було правдою.

„Здорові були, земляче!” — не видержав Конаш і вскочив у баркас. Старий моряк, держачи палець на 60 псалмі, повільно підняв очі на смільчика, що посмів порушити його молитовний настрій.

„Чи добре чують мої вуха мову прадідів моїх? Ви звідти... з землі обітованої? Українець?” — якимсь біблійним стилем питав він.

„Українець! Ілля Конаш, моряк із „Star-y”! — і він махнув рукою на близький пароплав.

„Яке щастя! Ви не уявляєте собі, яке щастя бачити по 15 роках на чужині земляка... Чути мову прадідів!” — і старець обняв Конаша, а сльози радості спливали по його обличчю.

„З якої губернії? Що там чувати на нашій землі?” — засипував питаннями старець.

Конаш коротко розповів про те, що він родом зі стейту Массачусетс в ЗДА, що молодість провів у флоридських пристанях, а про Україну знає тільки з оповідань старших емігрантів та з книжок.

Тут почав і старець розказувати свою історію.

„Я родом із Таврії. Прийшов на світ у рибальській сім'ї Довбенків, і доля судила мені стати також рибалкою. Вже замолоду манило мене море і я таки хлопцем вступив до моряків. А там прийшла світова війна, і мене мобілізували і призначили в матроси Чорноморської Воєнної Фльоти, а там послали на лінкор „Георгій Побідоносець”. Багато пережив — довго б оповідати. Вкінці прийшов незабутній день 29-го квітня 1918 р. і його святкував я таки на лінкорі „Георгій Побідоносець”. Мій дорогий гостю! Коли б мене запитали про найщасливішу годину життя, я без надуми сказав би, що таку годину пережив я в той сонячний день у квітні 19-го року в Севастополі. Ясний спомин про нього веде мене як огненний стовп, крізь сірі будні та підтримує в хвилинах зневіри.

Минули роки. Ясне сонце скоро погасло, а прапори мінялись на кораблях і далі. Гай, гай!” — зітхав він. Його чоло зморщилося, очі посумніли і здавалось, що настрої змінився. Щось боляче пригадував.

— „Яким чином опинились ви в тропіках?” — розпитував Конаш.

„Якби не цей фатальний поворот долі, я сьогодні рибалкував би, може, на берегах моєї голубої Херсонщини... А так мушу скитатися по чужині... і терпіти за любов до моря... Свого „Георгія” не покинув я ніколи. Я вірно виконував службу на ньому тоді, коли адмірал Саблін, рятуючи державне майно, відплив до Новоросійська. Не покинув я „Георгія” тоді, коли антантські кораблі вивезли його враз з іншими до Стамбула. Скільки докорів і насмішок довелось мені вислухати від нової добрармейської залоги, коли Антанта віддала фльоту Колчакові!.. Один Господь милостивий знає!

У Стамбулі бачив я, як „просочувались” крізь пальці команди Добрармії наші кораблі. Та зарадити годі було... Вкінці прийшов 1920 рік. Представники Антанти вивезли на буксирах решту кораблів („Калуг”, „Алмаз”, „Церіго”) Середземним морем... І тоді не залишив я „Георгія”. На його чердаку доплив до африканської Бізerti. Там історичний флагманський „Георгій” поділив долю інших кораблів: продано його на залізний лом...”

Старець глянув задумано на широкий океан. „Вертається на батьківщину не було чого, і я пустився на переробленому з рятувального човна баркасі на захід уздовж берегів Африки. Бон, Бужі, Альжир і Меліля — ось перші етапи моєї мандрівки. В Танжері бачив я тому 15 літ одного українця. Був ним один емігрант, що їхав у французьку Чужоземну Легію. А потім... Касаблянка, Агадір, Ріо де Оро і Дакар, Сієрра Леоне та Ліберія, Аккра і Лягос гостили мою „Меву”. У Лягосі довідався я, що в гирлі Кворри є затока, що називалась „Мазепа”. Мабуть був уже тут переді мною якийсь українець, що назвав славним ім'ям — безіменну ще затоку.

Зараз я подався туди, і ось уже третій рік я живу отут. Тут думаю і вмирати”.

„Чим же займаєтесь? Ачей не риболовлею?”

„Авжеж, що ні. У гарячому підсонні риби скоро псується... Кормить мене олійна пальма. Саме тепер починається „гарячий-жнивний час” на її плоди. Треба звозити фрукти на портову базу з дальших островів та острівців гирла Кворри. Роботи доволі та платня добра... Мій баркас не спроможний виконати замовлення Браської Компанії, хоч я піднаймаю робітників. Та я за розмовою забув про

щоденний обов'язок — піднесення прапора”. — І Довбенко підтягнув ливочку. По щоглі злетів угору жовто-блакитний прапор і гордо замавав понад парусом. Конаш і Довбенко ставши струнко, салютували його.

„Все те, що ви оповіли, незвичайно цікаве. І я вам так бою вдячний за це. Ще тому 24 години мені й не снилось, щоб я міг десь у тропіках знайти затоку Мазепа, а в ній знайти представника української фльоти. Ваша „Мева” чи „Міва” єдине на світі судно, що ходить під українським прапором.”

Правиці Конаша та Довбенка стиснулись. І хоч одна з них була поорана зморшками, працею, кулями та клинками, а друга сильна та кріпка — проте держались вони кілька хвилин.

— „Накінець хотів би я знати про ваші бажання, мрїї тощо” — просив Конаш.

„Бажання, мрїї... Одне мене журить. Старий я. Мабуть скоро доведеться і на той світ... І хоч для моряка краще, щоб його тіло спустять у море і воно, як праведний Йона, дістанеться акулам на снідання, то все таки я хотів би, щоб мої кістки спочили на рідній землі. Та це тільки дорога серця мрія. Умру незнаний і забутий”

Зі „Star-y” почувся гудок. Знак, що незабаром він відходить. Конаш попрощався з Довбенком і відплив до ропава.

* * *

Ще довго тривала Конашева мандрівка по морях далеких і землях чудових. І з неї мав він багато гарних споминів. Та найкращий з них — про те, що Карпо Довбенко гідно виконує свої обов'язки у Затоці Мазепа.

На п'ятій північній паралелі, під п'ятим східним меридіаном він гордо держить свій прапор.

В. Іваненко

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК

Розв'язка: Олесь налив у пляшку води наперед на 10 см, потім на 15 см і назовні нарисував по лінії рівня води рівний круг.

Розв'язка: Шейх порадив бедуїнам, щоб кожний сів не свого верблюда.

КРАЄВИЙ МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ
„МАСЛОСОЮЗ”
у ЛЬВОВІ, вул. Б. ГЛОВАЦЬКОГО 23,
тел. 101-20, 101-21, 101-22, 101-23, 101-24
зі своїми Відділами:

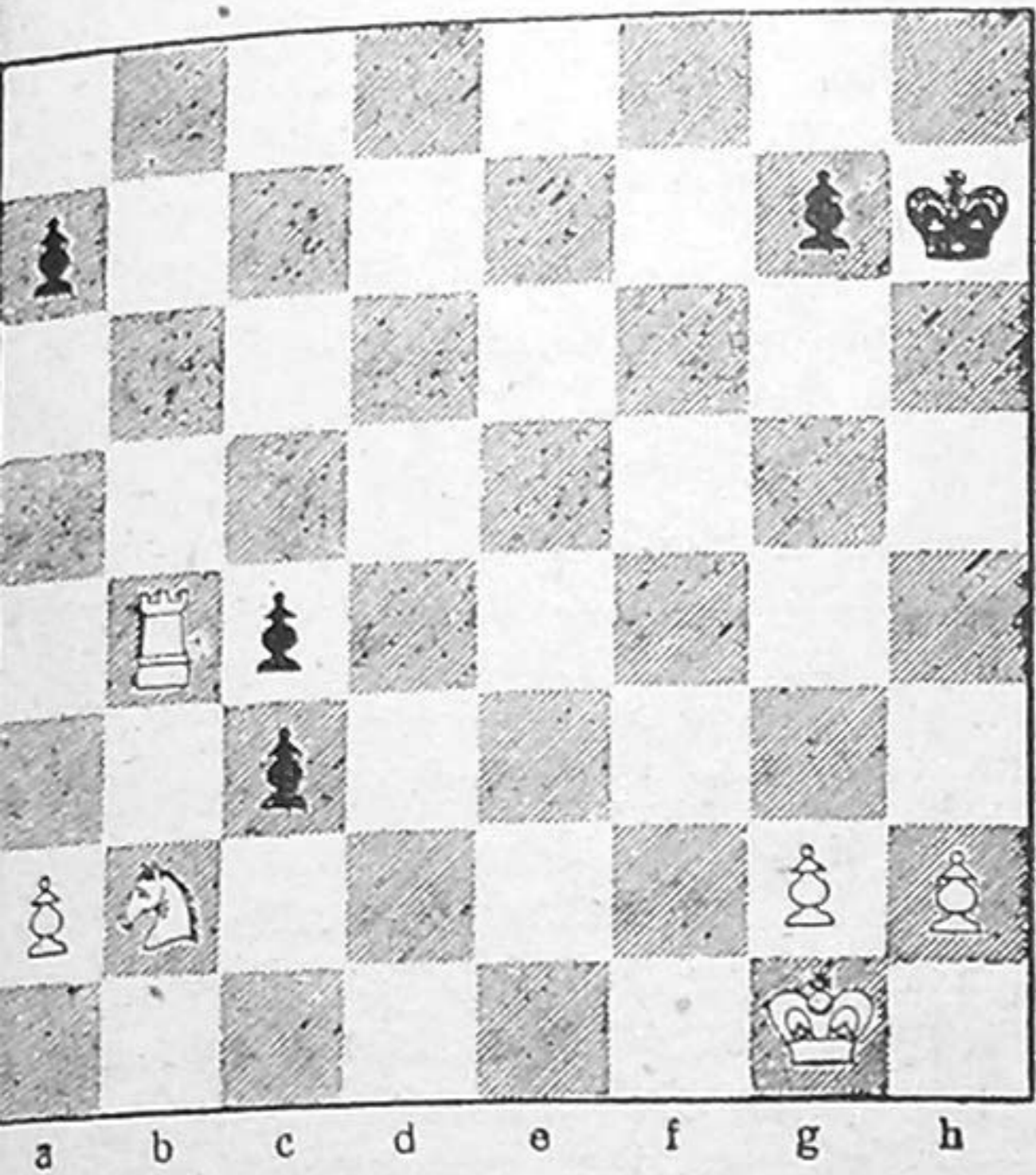
Дрогобич	„ Шевченка 5	тел. 40
Чортків	„ Кілінського 46	„ 18-20
Коломия	„ Гавтиштрассе 14	„ 16
Тернопіль	„ Рейтанштрассе 18	„ 183
Самбір	„ Ратгавштрассе 48	„ 50
Станиславів	„ Ринок 6	„ 152
Стрий	вул. Пилсудського 16	„ 72-85

це кооперативна Центральна Галицької Області, що об'єднує поверх 130 молочарських кооператив та крім цього веде у власному заряді 8 міських молочарень

„МАСЛОСОЮЗ” займається скупом молока і всіх молочних виробів та їх збутом у власних крамницях дрібного продажу та гуртом

БОРОТЬБА З НАВАЛОЮ

Іде змагання на смерть і життя: одного боку могутні, багаті на всі заоби полчища, що маючи чисельну перевагу, оп'янілі успіхами, кидаються біій, а з другого — горстка хоробрих. Піддайтеся", — говорять скептики, — аша боротьба безнадійна і згідно усіма законами та обрахунками ви усите програти". І справді, вже здається, що ворожа навала розчавить, зітре лнця землі сміливих борців. Здається, о проста арифметична мусить вкінці еремогти. Та тут несподівано, як грім ясного неба, блискача ідея рішає про еремогу героїзму над бездушною маюю.

Позиція на діаграмі приховує в собі ничезний динамізм чорних хлопців. Об дійти до перемоги, чорні пожертвувати дві фігури, і таким чином відношення матеріяльних сил приблизно 1/2 : 4 в користь білих (дама — 9, ве — 4 1/2, бігун і кінь по 3, хлопць — 1).

Чорні зачинають і виграють. Розв'язка в наступному числі.

С. Попель: „Початки шахіста“. Українське Видавництво, Краків-Львів 1933, стор. 108.

Підручник проф. С. Попеля, відомого українського шахіста, призначений для початківців.

На вступі подає автор короткий огляд історії шахів, в першій частині дає пояснення гри, в другій — елементарні кінцівки, в третій — основні стратегії й тактики, а в четвертій говориться про завдання дебюту і подано таблицю грі вбрані партії. Наприкінці кілька вказівок щодо влаштування турнірів та таблиці грі в грегівської таблиці.

Підручник високо стоїть під оглядом методики: на 108 сторінках невеликої брошури годі краще вяснити початківцєві суть шахової партії.

Багато уваги присвячує автор правільній українській шаховій термінології, а її популяризування так дуже полюбне.

Чіткі діаграми, дбайлива коректа естетично виконана обгортка — творять гармонійну цілість, яка переконливо говорить читачеві, що шахи — це справжарна гра.

Подав Б.

Практичне знання

Опанувати якунебудь ділянку практичного знання — це одна із вимог, що їх ставить ВСУМ до своїх членів.

Дехто з Вас сказав би, що це річ зайва, що досить з Вас, коли маєте добрі успіхи в школі. І я так думав. Та коли наведу вам одне оповідання, може тоді, як і я, зміните свою думку.

Було це літом.

Ми сиділи вдвох на великому пні смереки, в пасіці. Професор, як звичайно в таких хвиликах, кутив, оповідаючи багато цікавого про „молоді“ часи (звичайно старші живуть споминами).

„Коли я був ще в гімназії в місті Т. на Поділлі, — почав професор, — забігав часто у вільних хвиликах до знайомого годинникаря — сусіда. Старий годинникарь не дуже то любив таких, як я, що звичайно своєю цікавістю і питаннями перешкоджали йому в праці, — та до мене відносився зовсім приязно, побачивши, що не проста цікавість, а таки глибше заінтересування тягне мене в його майстерню.

От і придивлявся я часто до тієї складної роботи біля направи годинників, часто питав — старий радо показував. Згодом я вже й помагав йому, подавав потрібне приладдя. Не пройшло багато часу, як я збагнув складну машинерію годинників, набрав досвіду і вправи в їх направі. Я полюбив годинник, його маленькі зубчасті коліщата, його тихе „тік-так“, годинник, в якому, за словами мого вчителя, є „душа“, маленька „годинникова душа“.

Минуло багато років — я був уже гімназійним учителем. Не один годинник самостійно направив. Першими моїми „пацієнтами“ були хатні будильники, пізніше почав направляти сусідам і знайомим. У мене знайшлися необхідні власні прилади, все як у справжнього майстра.

Прийшла світова війна. Як багато інших, дістався я в російський полон. Настав 1917 рік, а з ним і вибух большевицької революції. Я вирішив тікати з Оренбурга. Діло було нелегке, комунікація важка. Та прийшла мені щаслива думка. Я переодягнувся, на плече закинув невеличку скриньку з годинниковим приладдям, і все це, а до того ще моя довга борода, отака як і тепер у мене, зробила мене схожим на мандрівного годинникаря. Так пустився я в дорогу. Від села до села, від одної губернії до другої ішов я — „годинникарь“. Щасливо добився до Збруча. Тут мене схопили і дали на пробу направити старого „Роскофа“, направив я його прецизно і мене звільнили. Я легко дістався в рідний „Т.“.

Тут професор погладив свою бороду, потягнув диму, і кінчив: „Хто зна, чи вдалось би мені інакше вирватись з далекого Оренбурга і чи вижив би я, якби не моє фахове знання, що дало мені заробіток і врятувало мені життя“.

Тепер не дивуйся, чому в старого стільки сантименту до годинників, які в мене на кожній стіні: і маятникові, і з важками, і просто будильники, і такі, що вказують не тільки годину, але й дні, і місяці. Ніби на доказ цього пронеслись з хати на двір удари годинників.

Довго думав я над цим оповіданням. Воно змусило мене подумати над тим, чи не варто й мені чогонебудь путнього навчитися, — практична вмільсть нераз додається.

М-ко.

В. ЧАПЛЕНКО

БУРЯ

Усю ніч рокотало море,
Угризалося в крицю скель,
А на хвилях в нічному просторі
Вився безбач якийсь корабель.

Вила буря. А в небі низько
Блідий місяць і клапті хмар
Плелі казку; холодні бризки
Не лякали страшних примар.

Горе тим, хто тепер на морі,
Хто самітний! Мо' й корабля,
Як засяють у небі зорі,
Не застане вже вигук „земля“!

Він загине в страшнім бурханні...
Розіб'ється? Затоне?... Не знать...
Та хоробрі пливці не останні.
Підуть інші шляхів шукать.

МИК. ВОЛОЩУК

ВЕСНЯНКА

Ой, як сріблом квітнуть ранні верболози
В сонячному світлі, понад річку-став...
А над нами має рідний прапор волі,
Що на грані бури кличе нас до лав!...

А вже щастя людям, — будяться і звірі!
І тепло нам вітер віє до облич...
Із грудей юнацьких, повних передзвоном,
Бистролегна радість понесе наш клич!...

Вернеться колишнє, у боях здобуте:
Правду, щастя, волю знов зустріне люд,
І звучним Бояном до небес бездонних
Заспіває юний і упертий труд.

І шумлять похідні прапори у славі
Понад землю в далі, де у хмарах грім!..
А хто чує хвилю їх міцну, завзяту,
Той відважно ступить по шляху твердім.

ГР. ЛУКІВ

І ПРИСНИВСЯ СОН МЕНІ...

І приснився сон мені,
Дивний-дивний сон:
Гомонять, дзвенять пісні,
Лунко в унісон.

Зеленіє поле й гай,
Чарівна весна,
Шумно-тужно водограй, —
Хвиля йде ясна.

Наливаються жита,
Медоносні дні,
Пишна-пишна, золота:
Снився Ти мені.

НАШОГО ЖИТТЯ

„ОСТАНКИ СНІГУ“

Ні, таки мушу поділитися з Вами, друзі, споминами з табору і дати вам дещо з таборового життя й атмосфери. Не можу не написати до вас. Таборові спомини, осмалені обличчя моїх друзів з табору, закопчений казанок і гуцульська бартка на стіні з написом: „Косів, лютий 1943. Легінь Іванчік Любчік“, а вкінці останки брудного снігу на вузьких, темних вулицях Львова, що нагадують мені білі, засніжені широкі простори Косівських ґрунтів, лещата й табір, не дають мені спокою, змушують написати до вас. Не знаю, чи зможу передати вам цілість таборових буднів на маленькому відтинку журналу, що його скупко вимірила мені невирозуміла і немилосердна редакція — але це, як я сказав, не моя вина.

Валіза на дорогу

Передусім, коли їдете до табору, мовчіть про це і не зрадьте нікому своїх задумів. Ніхто не повинен знати, куди й коли їдете. В противному випадку (найчастіше, коли ви вже зібралися і, стоячи на порозі, востаннє пригадуєте собі, чи чого не забули) принесуть вам ваші „знайомі“ пакунок або валізку зі словами: „Ах, як добре, що ви їдете і візьмете мені цей пакуночок“ — при слові „пакуночок“ ваш добродій чи добродійка вкаже пальцем на здоровенну валізу. Тому, друзі, про виїзд ні слова — пссс!

Коломия

Відомо, що до Косова треба їхати через Коломию. Не вірте нікому, що „Коломия — це маленьке містечко — провінція“ — Коломия широка й розлога, найбільше місто в Г. Г., що не має трамваїв, а довжину її вулиць відчуєте щойно тоді, коли перейдете їх з тяжким наплечником, дошками на рамені і з „пакуночком“ в руці, який ви взяли з чемності. Особливість Коломиї — це ратуш з великим годинником, що його вказівки повертає силою своїх м'язів чорно одягнений „фаерман“, — маєте зовсім враження середньовіччя.

Вчімся помічати

Вміти помічати — це основа стеження. Приїхавши в табір, розглядаємо уважно його кімнати й обладнання. Дебелий казан у кухні — це запевнення добрих та достатніх обідів. Вибираємо маленьку кімнату, щоб менший квадратний простір замітати, з великою піччю, далеко від команди — все ж не так часто око команданта заглядатиме до нас.

Так тоді вчіться, молодші друзі, помічати і в'язати свої спостереження в думки, слідами нас, старих таборових вовків.

Весна на долах — зима у горах.

„Йдетé дзими шукати?“

„А, йдемо“ — і, поздоровкавшись,

лишаємо позаду гуцула, що, забивши гак з ланцюгом, тягне здоровенну колоду д'хаті затопити в печі.

І дійсно йшли ми шукати кращих теренів на північних узбіччях, де стояв ще зовсім добрий і придатний до їзди на дошках сніг. А „на долах“, звідки наші симпатичні Ірці, Клявдзі і Сяні писали нам побажання: „Приємної їзди каюками“, було весняно і капало обов'язково з дахів та тарабанило в ринві. В горах зійшов був сніг тільки з південних узбіч, відслонюючи зелено-руду торішню траву.

Таборові будні

Цікавить вас, молодих прихильників лещатарського спорту, як ми проводили таборовий день, яка була наша програма занять.

Зимовий, а ще й лещатарський, табір різниться від літніх. День починався в нас о год. пів до сьомої ранку раннім прорухом. Після цього молитва, звіт і снідання. О дев'ятій год. виїзд і прогулянка в терені до четвертої год. Повернувшись, обов'язково милися, сушили черевики, переодягались, а щойно тоді обідали. Далі йшли пообідня перерва й теоретичні заняття. О год. дев'ятій — нічна тиша.

Табір дав багато. Таборовики зробили великий поступ і в з'їздах, і в плоских бігах. Головну увагу звернено на нову, маловідому школу їзди рівнобіжними дошками.

В плоских бігах ішла робота над фінським стилем. Різниця між їздою рівнобіжними дошками і їздою старої опорної школи — велика. Годі точно в кількох словах, без застосування у практиці, з'ясувати її засади, але зацікавленим скажу в кількох реченнях, що в новій школі переносимо тягар тіла якнайбільше до переду, всі повороти виконуємо рівнобіжними дошками. Брак опору дозволяє збільшити швидкість, головню при крутобігу (слаломі). Постави при з'їзді незвичайно гарна й симпатична для ока. Тіло подається до переду, груди випнуті, коліна вкупі. Ноги зігнуті в кістках. Ціпки відхилені вбік. При доброму снігу й великій швидкості прекрасно виглядає змагун, що, як ластівка, перемагає всі перешкоди терену.

Фінський стиль бігу — це, інакше, попереми́нний хід. З теоретичних занять у таборі пройдено всю ділянку лещатарського спорту від його історії, виряду, заправи, їзди, стрибків та будови стрибні, зимового туризму а також лещат, судівництва аж до найновіших здобутків.

У гостях

Хіба не можна не згадати щирого прощального вечора, влаштованого місцевим У. Д. К. — Особливо вдячні таборовики голові Косівської Делегатури п. Нанякові, що zorganizував цей вечір. При спільному столі з місцевим громадянством провели таборовики декілька хвилин, співаючи стрілецьких і таборових пісень, а з них найбільше лемків-

ську „Чорну куру“. На стіл подали яблука і горіхи — особливість Косова. Веселі дівчата Катруся і Джура наповнили таборовикам їхні каптури від скафандрів вщерть цими ласощами. Катруся, що хоронила звичайно перед вітром, мали виконати тепер не менш корисне завдання. Не забула таборовиків і спільна Опіка. Її представниця п. Левицька обдарувала нас на дорогу мармелядою до хліба, „щоб солодко згадували Косів“...

На закінчення вечора прослухали врані концерт косівського хору „Трембіта“ під диригентурою проф. Котушової.

Останній вечір

Вечір. Остання вечірня молитва. Не хочеться вірити, що гарні безжурні дні таборового життя вже пройшли, завтра доведеться покинути гостинні Косів. Їзду дошками по широких вілних просторах доведеться замінити їздою переповненими, тісними трамваями а з симпатичної таборової кухні переїти в студентську харчівню з довгою чергою по квитки до синьоокої ясної дівчини.

Таборовики ніколи не співали вночі, бо Бог не дав їм цього таланту, а цього вечора співали особливо з запалом та з чуттям.

По молитві та стягненні прапора попрощався в кількох словах з таборовиками п. командант. Він подякував таборовикам за співпрацю і просив підтримувати надалі дружній, тісний зв'язок з реф. тіловиховання. Опісля стиснув кожному з нас руку, а струнка ладна таборовиків відгукнулась у подяку за провід і опіку над табором сильним окликом: „слава, слава, слава!“

Іванчік Любчік.

E. Rim

ЛЬВІВ, Вінерштрассе 74

(Городецька) тел. 261-21

Великий вибір:

I. ГАЛЯНТЕРІЙНИХ ТОВАРІВ:

краватки, шалики, хусточки, гребінці, щіточки, апарати до голення, дзеркала, лямпочки, штучна біжутерія і т. п.

II. КОСМЕТИЧНИХ ТА ПАРФУМЕРІЙНИХ ВИРОБІВ

засоби до прання і миття, щітки, паста до взуття і чистощення, термоси, батареї і т. п. креми, пудри, кольонські водички, парфуми й інш. косметика

III. ТОВАРІВ ДОМАШНЬОГО ТА ГОСПОДАР. ВЖИТКУ.

З ХОЛМА

Ще Холм далеко-далеко, вже багате височезну вежу холмського собору. Ще дістанете на станції кілька товханців у плечі, та врешті добре отовкши кості на фіякрі, дістанетеся до Данилового міста. — Нехай історик розписується про минуле Холма, — ми підемо туди, де гордо зарисовується силуета двоповерхового будинку технічної школи.

Дещо здивується, коли почує, замість цікавого викладу про будову пераши... — про редулікацію * пераши. (Тут у пополудневих годинах гінмазія).

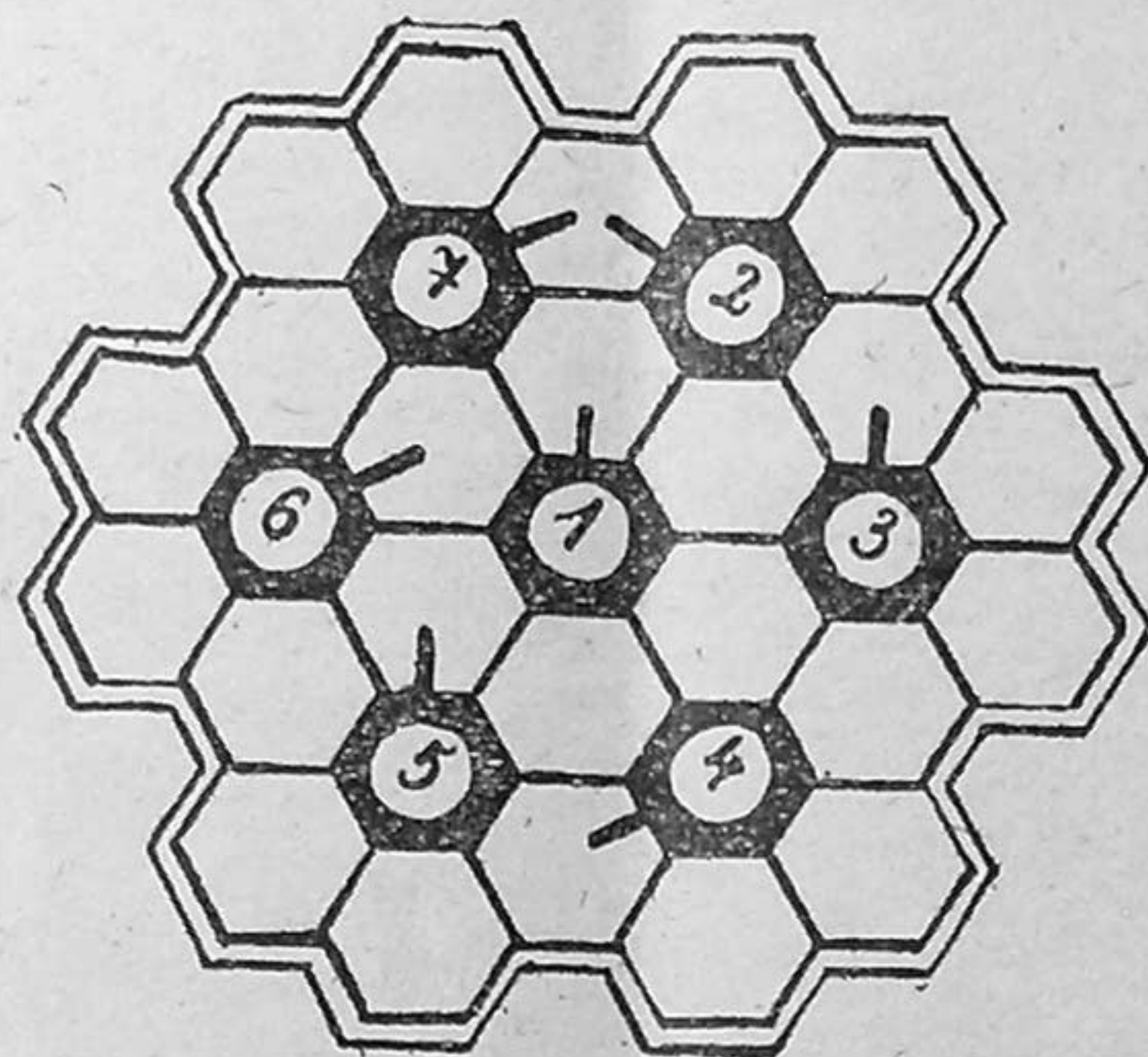
Життя в гінмазіі іде повною парю. Хор під проводом проф. Білого відбуває кожного дня проби, підготовляючись до концерту. Гінмазіійний хор хоче здобути перше місце змаганні з хорами У. О. Т-а й Соборний гурток, під опікою проф. Бадя, однак він не знаходить надто великого зрозуміння. Шкода! Пробуйте вводити систематичну працю у вивчення гуртках. Молодь для тої праці розуміння напевно найде. При гінмазіі також чимала бібліотека. До спорту гінмазія ставиться поважно й уважливо, що якийсь час гінмазійна дружина "копаного м'яча" розіграє матчі з мі-

сцевим спортовим клубом „Буг“. Між учнями велике зацікавлення філятелією, а до заклик У. Ц. К-у збирати значки всі поставилися з повним зрозумінням. Із мурів холмської гінмазіі вже вийшли три групи дозрілих людей, що певно принесуть добру славу своїй малій „Alma Mater“. Клясична філологія не така страшна, як здавалося б, коли її викладає гарно й плястично проф. Кузик. Ввесь учительський збір докладає усіх зусиль, щоб піднести гінмазію на вищий рівень.

Шостак

РОЗЕТКА

Е. В. К.

В поля довкруги числа вписати 7 слів (в напрямі бігу вказівки). Початок слів зазначений рисою.

Значення слів: 1. Великий гетьман України, 2. мешканці близького сходу (давальник множ.), 3. рід листяного дерева, 4. запашна квітка, 5. штучне волосся, 6. майстерно збудований прилад, 7. любитель, нефахівець.

РЕВІЗІЙНИЙ СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ в Генеральному Губернаторстві центральне об'єднання української кооперації
ЦЕНТРАЛЬНИЙ СОЮЗ приміщується у Львові, вул. Техніцька ч. 1

Територ. Відділи мають осідок:

1. відділ для Львівської області у Львові, вул. Техніцька 1,
 2. відділ для Краківської області у Кракові, вул. Големба 2,
 3. відділ для Люблинської області у Люблині, вул. Пілсудського 6.
- Львівський відділ РСУК поділяється на відділи:

1. Організаційно-правний, завданням якого є дбати про всебічний і пляномірний розвиток усіх родів кооперації, — допомогати в організації нових кооперативів, — давати порядництво кооперативам в правних, податкових і забезпечальних справах, — вести статистику кооперативів, — дбати про фаховий вишкіл кооператорів, — редагувати кооперативну пресу і книжки наукового та популярного характеру;
2. Ревізійний, що провадить власним апаратом щорічні ревізії в об'єднаних кооперативах і дбає про те, щоб виявлені при ревізії недоліки в діловодстві та розвитку кооперативів були своєчасно і повністю усунені;
3. Адміністративний (бюджетово-господарський), що веде фінансово-господарські справи Централі Союзу та Львівського відділу.

Пийте смачний і здоровий **ЧАЙ**

ФАБРИКИ

БЕЗАЛЬКОГОЛЬНИХ НАПИТКІВ

Окр. Союзу Кооператив

Львів, вул. Здоров'я ч. 9

крім цього поручає свої вироби:

СОКИ — ЛІМОНЯДИ — СОДОВУ ВОДУ — ЕСЕНЦІЮ ІДОМУ і до ПЕЧИВА

Домагайтеся цих виробів в усіх крамницях!

Листування Редакції

УСІМ НАШИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ ТА ЩАСЛИВИХ СВЯТ!

З ТЕХНІЧНИХ ПРИЧИН БІЛЬШІСТЬ ІЛЮСТРАЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ МУСІЛА В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ВІДПАСТИ. ІЗ ТИХ ЖЕ ПРИЧИН ПОМІСТИМО ДАЛЬШИЙ ТЯГ „МІДНЯ“ ТА БІЛЬШУ ЧАСТИНУ ЛИСТУВАННЯ В НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ. РЕДАКЦІЯ

Дарка Бойдуник — Ми дуже втішилися Вашим дописом і світлинами, використаємо в одному з весняних чисел.

С. П. — В 2-му числі не помістили ми загадок лише через брак місця. Не лякайтеся, про розваги пам'ятаємо і знаємо їх значення.

БАТ СТЕПАН

українська-агентура часописів - журналів

поручає:

Часописи
Журнали
Листівки
Календарі
Шкільне приладдя
й інш.

Станиславів
вул. Київська ч. 14.

ВСЕ НАЙКРАЩЕ,
потрібне до

ПРАННЯ,
МИТТЯ І
ЧИЩЕННЯ

МИЛО, МИЛЬЦЯ, ПОРОШКИ

також

першоякісні

КОСМЕТИКИ
до щоденного вжитку

тільки у фірмі:

ПЕТРО ШУДРАК
Львів — вул. ГАЛИЦЬКА 11

ЗАПРОШЕННЯ ДО ПЕРЕДПЛАТИ

часописів і журналів
„УКРАЇНСЬКОГО ВИДАВНИЦТВА“
на 1943 р.

- „Краківські Вісті“ — щоденник, міс. передплата . . . 6 зл.
„Краківські Вісті“ — тижневик, піврічна передплата . 7 „
„Вечірня Година“ — місячник, піврічна передплата 18 „
„Наші Дні“ — місячник, піврічна передплата . . . 4 „
„Дорога“ — міс. півр. пер. 4 „
„Малі Друзі“ — міс., півр. 4 „

Передплату висилайте переказами на адр.: „Українське Видавництво“

Краків — Львів
Львів, Унгарштрассе 21.

Зимовий спортивний сезон закінчився. Любовно поглядаючи востаннє на лещата або на совги, ви ховаєте їх, відповідно насмарувавши і тяжко зітхнувши, у призначене їм спеціальне місце. А в повітрі вже пахне весною. Коли ви дійсно старий спортсмен, то вам обов'язково мусять приснитись перший весняно-спортивний сон. От ви і відчуваєте, що весна дійсно прийшла і що вже час глянути на шафу, де у вас спокійно лежить спортивний літній інвентар. Слово „крос“ з'являється у вашому щоденному лексиконі щохвилини. Ноги самі якось незвичайно тягнуть вас до городу або кудись за місто. І ви вже не йдете поважним львівським кроком, а майже біжите, відчуваючи при цьому надзвичайне якість задоволення.

Одного разу ваша добра знайома

довгі дистанції; вправляючи їх, вони здобувають для себе необхідні елементи бігу. Техніка бігу: переважно так званий „маховий стиль“. Ногі ставимо з п'яти паралельно на одній прямій лінії. Жодного похитування тулубом вправо чи вліво. Дихання: треба дихати глибоко та ритмічно. Найліпше — через ніс. Але не завжди можливо це вправляти. При великому напруженні доводиться дихати також устами. Тоді вдихаємо через ніс одночасно з устами, видихаємо так само устами. 2—3 кроки вдихаємо, 2—3 кроки видихаємо. Найбільше характерне дихання на 3—3 кроки. Коли біжите по піску або по м'якому піскуватому ґрунті — збільшуйте крок, рухайтеся швидко, ноги ставити на п'яту. Темп бігу повільний. Збігаючи згори, ставимо ноги на п'яту, кроки маленькі, темп довільний. На гору — тулуб нахилимо наперед, ноги ставимо з пальців, темп повільний, майже як при ході. Тренінг: перший тиждень характерний великою кількістю спортової ходи. Кожні 500—700 м. ходи чергуємо з 200—300 м. бігом в дуже повільному темпі. З часом збільшуємо ди-

гнучкість, розслабленість тощо. Тим ми вводимо наш організм до роботи, яку він мусять в певний час конати. На закінчення тренінгу вправ знову на гнучкість, силу. Чого теплий душ. По тренінгу не рекомендується зразу входити до приміщення, а трохи перейти, аж організм ком заспокоїться. Яке мусять убрання кросиста? Звичайні штани, сорочинка, на ногах теплі шкарпетки і капці, під п'яту можна підкладати мову підкладку. В холодний день, особливо на початку весни, треба одягати довгі спортові штани, а також теплу сорочку...

Ви замовкли, а в вашій уяві спливає прекрасний весняний вечір, і ви плывете, а не біжите між деревами, вічка вам вклоняється, пташки співають і співають. Чи не гарно? „гарно, гарно, дуже гарно!“ — відповідають вони разом і навіть ваша знайома вляється з вами на перший такий мінг у найближчу неділю. Чи може з вас відмовиться від такого приємного весняного видовища, га?

В. К.

запитала у вас: А що таке крос? Маючи можливість розгорнути перед нею свої знання з ділянки спорту, ви відповідаєте; любовно поглянувши на... капці та штанцята і закохано (це — про капці) зітхнувши:

Крос — це значить біг в природних умовах: в лісі, городі, полі тощо. Кросом можуть займатись усі, незалежно від віку та професії. Ходу та біг в кросі можна нормувати як завгодно, вибираючи відповідно до своїх сил та смаку той чи інший терен. При цьому лікарський контроль та систематичний огляд обов'язкові.

Крос — різнобічно зміцнює м'язи, внутрішні органи, а особливо серце та легені. Крос — універсально незмінний чинник для всіх категорій спортсменів. Він об'єднує всі види легкоатлетичного бігу, скоків, виробляє витривалість, уміння орієнтуватись у різноманітних умовах, здобувати природні та штучні перешкоди з найменшою затратою сил. А особливо потрібні кроси бігунам на

станцію, а також і кількість бігу. Кожний тренінг обов'язково починаємо такою невеличкою спеціальною заправою, куди входить цілий ряд підготовчих вправ на

Подаємо всім до відома:

ЗАМОВЛЯЙТЕ І КУПУЙТЕ ВСІ НАШІ ВИДАННЯ
ТІЛЬКИ У СВОЇХ НАЙБЛИЖЧИХ КНИГАРНЯХ
ВИДАВНИЦТВО НЕ ПРИЙМАЄ ТА НЕ ПОЛАГОДЖУЄ
ОКРЕМИХ ДРІБНИХ ЗАМОВЛЕНЬ

Продаємо книжки і виконуємо тільки книгарські
замовлення на всі наші видання.

„Українське Видавництво“
Краків—Львів